

nederlandsdagblad

JAARGANG 76 NR. 20504 WWW.ND.NL REDACTIE@ND.NL 088 1 999 999 CHRISTELIJK BETROKKEN

Bulgarije in opstand

Bevolking wil af van 'maffia-regime'

pagina 8

Robinson in eigen tuin

pagina 4

Niet alle kerken laten toeristen toe

► UTRECHT
Door de coronacrisis weigeren sommige kerken toeristen. De Gereformeerde Gemeenten benadrukken dat kerkdiensten voor eigen gemeenteleden zijn bedoeld.

De Gereformeerde Gemeenten ontmoedigen het ontvangen van gasten. In het landelijke protocol voor gemeenten staat: 'Vakantiegangers moeten beseffen dat de kerkdiensten ter plaatse bedoeld zijn voor de eigen gemeenteleden. Als een kerkenraad ruimte ziet om ook aan vakantiegangers een plaats te bieden, kan ze dat zelf kenbaar maken.'

Andere zomervakanties trekt de de Gereformeerde Gemeente in het Friese Oudemirdum honderden vakantiegangers en organiseren ze daarvoor extra diensten. Dit jaar zijn er alleen reguliere diensten voor eigen gemeenteleden. De kerkenraad wist niet hoe de ontvangst van de toeristen coronaproof was te organiseren, zegt ouderling Johannes Boonstra. Niet alle kerken zijn zo streng als de Gereformeerde Gemeenten. De Protestantse Kerk in Nederland laat gemeenten vrij in het al dan niet ontvangen van gasten met het oog op de vakantieperiode. 'Dat hebben gemeenten niet nodig', zegt woordvoerder Marloes Nouwens. 'Als kerk willen we open en gastvrij zijn. Gemeenten weten zelf heel goed hoe ze daar mee om moeten gaan.' In het Zuid-Hollandse Ouddorp ontvangt de hervormde gemeente dit jaar de toeristen juist in speciale diensten. Het advies van de Christelijke Gereformeerde Kerken aan plaatselijke gemeenten is om tot 90 procent van het maximale aantal zitplaatsen te reserveren. 'Dit in verband met het kunnen opvangen van onverwachte gasten', valt op de landelijke website te lezen.

► zie ook pagina 7

Egels met zender

pagina 14

NL

MIRJAM WOLFF nd.nl/nederland

Forse toename aantal coronatesten

► AMERSFOORT

Het aantal Nederlanders dat zich op corona laat testen, is afgelopen week enorm gestegen, meldt de overkoepelende GGD. De week daarvoor steeg het aantal testen al met ruim 17 procent.

Twee weken geleden lieten meer dan 75.000 mensen zich testen, de week daarop bijna 89.000. De precieze cijfers van afgelopen week maakt GGD GHOR, de brancheorganisatie van de 25 GGD'en in Nederland, vandaag bekend.

Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) liet vrijdag weten dat de testbereidheid iets is gestegen, maar nog steeds relatief laag is. Uit onderzoek van het RIVM blijkt dat van de mensen met klachten die kunnen wijzen op corona, zoals een loopneus, keelpijn of kortademigheid, 19 procent zich in de drie weken voorafgaand aan het invullen van de vragenlijst liet testen.

opschalen

De coronatestlocaties kunnen de toeloop aan, is de indruk. 'Het is belangrijk dat mensen die zich melden nog

dezelfde dag of de dag erna kunnen worden geholpen', zegt een woordvoerder van GGD GHOR.

'Als dat niet lukt, wordt gekeken of opschalen mogelijk is. Dat kan in de vorm van het plaatsen van extra testlijnen of het verruimen van de openingstijden.'

SOMS MEER DAN 48 UUR WACHTEN

Het lukt toch nog niet om iedereen die zich meldt met klachten die doen denken aan het coronavirus binnen 24 uur te testen. Het ministerie van Volksgezondheid meende dat de GGD'en inmiddels voldoende waren opgeschaald om iedereen op tijd te helpen, maar moet daarvan terugkomen.

De teststraten trokken wekenlang veel minder mensen dan ze aankonden, maar de laatste dagen 'blijft de vraag stijgen', laat het ministerie weten. De GGD'en zetten meer personeel in om iedereen tijdig te testen en verder te helpen, maar dat lukt nog niet overal. Waar de wachtrijen nog te lang zijn,

Het is lastig inschatten hoeveel mensen zich de komende tijd laten testen. 'Je zit in een constante spagaat. Wil je in een regio wekenlang mensen klaar hebben zitten om tienduizend testen af te nemen, met het risico dat je handen tekort komt?' zegt de woordvoerder. 'Of ga je voor twintigduizend tes-

'wordt hard gewerkt om de capaciteit op orde te krijgen. In sommige regio's kan het iets meer tijd en inspanning kosten', aldus het departement.

De afgelopen dagen bleken mensen in Noord-Brabant en Zeeland soms langer te moeten wachten dan de maximaal 48 uur die is voorgescreven. In Zuid-Holland lieten testuitslagen zaterdag soms zelfs langer dan 72 uur op zich wachten. De GGD'en zeggen ernaar te streven een aanvrager 'nog diezelfde dag of de dag erop' te testen. In drukke gebieden proberen ze bijvoorbeeld uit te kijken naar testlocaties in minder drukke buurregio's.

ten mensen inzetten, die vervolgens duimen zitten te draaien?' Sinds juni is het aantal locaties waar mensen zich kunnen laten testen op corona met ruim 30 procent toegenomen naar 105 plekken, inclusief de mobiele locaties zoals bussen. Toch komen er op sociale media berichten voorbij dat de afstand naar testplekken te groot is voor mensen. Wat de gemiddelde afstand naar een testlocatie is, weet de woordvoerder van GGD GHOR niet. 'De testlocaties regelen de GGD'en zelf. De afstand is per regio verschillend. Zo moeten mensen in Drenthe al snel verder reizen dan mensen in de Randstad.' Niet iedereen met klachten laat zich testen. Het RIVM noemt daarvoor verschillende redenen. Zo worden coronaklachten bijvoorbeeld toegeschreven aan chronische aandoeningen, hooikoorts of worden ze als 'te mild' ervaren.

Marijn de Bruin, hoogleraar gezondheidspsychologie en gedragsonderzoeker bij het RIVM, zei tegen nu.nl dat ook de bereikbaarheid van testlocaties invloed heeft op de beslissing al dan niet te testen. <

WILLEKE

nd.nl/cartoons

PRIJS € 2,75 ZATERDAG € 3,95

9 771570 797003

Suriname verdient nieuwe kans COMMENTAAR PAGINA 3

DE LIVESTREAM

RICK MOELIKER nd.nl/geloof BEELD YOUTUBE

Afraffelen kennen ze hier niet

Naar de kerk gaan is door corona nog altijd lastig. Maar gelukkig zijn er veel zondagse livestreams. Kerken doen hiermee de laatste tijd veel nieuwe ervaringen op. Welke onlinevieringen kun je deze zomer bezoeken? Op zondag 12 juli stapten we virtueel binnen bij de Russisch-Orthodoxe Kerk in Amsterdam.

'Christus komt naar ons toe, door de moeilijkheden.' Archimandriet Meletios, rector van de Russisch-Orthodoxe Kerk in de Amsterdamse Jordaan, is al een paar minuten aan het woord, maar het geluid is pas bij deze zin te horen. Het deert niet, dit zijn prachtige woorden om een kerkdienst mee te beginnen. Alhoewel, een kerkdienst zullen orthodoxe gelovigen het niet noemen. Liturgie, dat is het woord dat wordt gebruikt. Het is ook één van de weinige woorden die in het Russisch en Nederlands precies hetzelfde klinken. De woorden van de eenvoudige in het zwart geklede rector worden steeds vertaald in het Russisch door een vrouw die naast hem staat. Het lijkt erop dat hij niet gewend is om Nederlands te spreken, want de zinnen komen er soms wat gebroken uit. Na een kort welkomstwoord trekt Meletios zich terug achter de iconoclaste. Dit is een wand met drie ingangen, waarop verschillende iconen zijn te zien. Achter deze wand bevindt zich het heiligdom, waar het altaar staat. De Russisch-Orthodoxe Kerk in Amsterdam werd gesticht in 1974, en komt ondertussen alweer bijna vijftien jaar samen in de voormalige rooms-katholieke Tichelkerk aan de Lijnbaansgracht. Vanaf dat moment werd dit de Heilige Nicolaas van Myrakerk, omdat deze geloofsgemeenschap voluit de Russische-Orthodoxe Parochie van de Heilige Nicolaas van Myra te Amsterdam heet, verwijzend naar een Griekse bisschop uit de vierde eeuw. Of misschien nog wel belangrijker: de patroonheilige van Amsterdam. Het sinterklaasfeest is voor een gedeelte op zijn levensgeschiedenis

gebaseerd. Zo'n verwijzing laat direct zien dat we deze zondag te gast zijn bij een geloofsgemeenschap die oude papieren heeft. De Russisch-Orthodoxe Kerk staat in de eeuwenoude oosters-orthodoxe liturgische traditie, ondanks het feit dat ze zich in 1448 losmaakten van het Patriarchaat van Constantinopel, de bakermat van de orthodoxie in het huidige Istanbul.

geen instrumenten

De liturgie neemt behoorlijk wat tijd in beslag, de viering duurt ruim twee uur. De camera is al die tijd gericht op de iconoclaste, waarvan de middelste ingang open is. Daardoor kan iedereen meekijken. Een oosters-orthodoxe geestelijke moet muzikaal gezien goed geschoold zijn, want een groot gedeelte van de dienst bestaat uit het zingen van gebeden of reciteren van teksten. De aanwezigen zingen in koor het antwoord. Dat klinkt bijzonder goed, waardoor het ook zomaar zo zou kunnen zijn dat er alleen een koor aanwezig is. Dat is echter niet te zien. Muziekinstrumenten worden niet gebruikt. Een van de priesters staat voor de iconoclaste, met zijn rug naar de aanwezigen. De andere staat voor het altaar. Ze voeren om de beurt zingend het woord, afgewisseld door de andere gelovigen. Na de openingsgebeden verschijnt er nog een priester. Het vraagt voor iemand die niet thuis is in de oosters-orthodoxe liturgie aardig wat concentratie om te blijven kijken. Contemplatief is het wel. Dat is in protestantse kerken weleens anders. Na een poosje kijken begin je steeds beter te be-

grijpen waarom bekende Russische schrijvers, gelovig of niet, zich zo aangetrokken voelden tot deze haast mystieke liturgie.

Na bijna een half uur bidden en zingen gaat de Bijbel open en wordt in het Nederlands een gedeelte uit de Korinthebrief gereciteerd, waarin Paulus schrijft hoe hij werd opgenomen in de hemel en van God een doorn in het vlees kreeg, zodat hij zich niet zou beroemen op deze ervaring. De bekende woorden 'mijn genade is u genoeg' klinken, evenals 'het roemen in zwakheden opdat de kracht van Christus in mij mag wonen'.

Het hoogtepunt van de liturgie vormt de eucharistie. Hier wordt langzaam naartoe gewerkt, terwijl geregeld 'omhoog de harten' klinkt. 'Neemt, eet, dit is mijn lichaam, dat voor u verbroken wordt, tot vergeving van zonden.' De zegen over brood en wijn klinkt. Voor de gelovigen het sacrament ontvangen, klinken nog heel wat zegenbeden. Ten slotte klinkt het Onze Vader, waarna ook de middelste ingang van de iconoclaste wordt gesloten. Het brood en de wijn worden hiervoor geplaatst. De camera gaat wat hoger, zodat niemand te zien is.

Aan het einde van de liturgie volgt de zegen. Wat daarna volgt, is een korte preek door Meletios. Het voelt als een wat abrupte breuk. Van Jezus weten we veel niet, zegt Meletios. 'Maar wel dat Hij niet alleen de Zoon van God is, maar ook onze broeder. Voor je weer naar huis gaat, moet je beslissen wie Christus voor je is.' Nog één keer klinkt het gezongen antwoord, waarna de rector de gelovigen weer de wereld instuurt. 'Spasiba.'

nieuws vandaag

HELE DAG Schiphol

Vanaf vandaag mogen geliefden uit het buitenland weer naar partner in Nederland reizen.

HELE DAG Brexit

Start van nieuwe gesprekken tussen onderhandelaars van EU en VK over relatie na brexit.

NL

EYMEKE VERHOEVEN nd.nl/nederland BEELD ND

Derde van de scholieren wil niet langer online les krijgen

► AMERSFOORT

De helft van de middelbare scholieren denkt een achterstand te hebben opgelopen doordat lessen van af half maart online werden gegeven. Spijbelen was makkelijker, net als sjoemelen met toetsen.

Eén op de tien middelbare scholieren meent thuis via online onderwijs meer te hebben geleerd dan tijdens de lessen die gewoonlijk op school worden gegeven.

De rest van de tieners is niet zo positief over het effect van de coronamaatregelen op hun schoolcarrière. Ruim de helft vreest de afgelopen tijd minder te hebben geleerd dan normaal. Dat blijkt uit een onderzoek van Kompas, een organisatie die is gespecialiseerd in loopbaanontwikkeling.

feedback ontbreekt

Op de opdrachten die leerlingen moesten maken, kreeg een kwart meestal geen feedback van de docent, of zelfs nooit.

Van de vmbo-scholieren gaf 63 procent aan dat het digitaal makkelijker was te sjoemelen tijdens toetsen en bij het inleveren van opdrachten. Onder havisten (69 procent) en vwo-

Femke Veenstra, gaat naar 4 havo

leerlingen (71 procent) leeft dat gevoel nog sterker. De meerderheid vindt online les krijgen minder motiverend. Docenten hebben het vaak niet door als hun leerlingen afdwalen, merkten de ondervraagde scholieren. De meest genoemde voordelen van onlineonderwijs zijn tijdsparing, de mogelijkheid zelf agendaruimte te kunnen indelen en de rust thuis. Toch wil 36 procent van de vmbo'ers en 34 procent van de havisten en vwo'ers graag zoals vanouds naar school.

Van degenen die de digitale lessen wel waarderen, geeft het merendeel aan dat twee dagen thuis en drie dagen school optimaal zou zijn.

Ruim vierduizend vmbo-, havo- en vwo-scholieren vulden eind juni de enquête in.

Kort daarop werd aangekondigd dat middelbare scholen na de zomervakantie weer helemaal open gaan. Gestelde voorwaarde is dat het coronavirus niet oplaait. Momenteel wordt een toename van besmettingen gesignaleerd. <

FEMKE VEENSTRA (15)

'Online les heeft voordelen: je kunt zelf bepalen wanneer je wat doet en soms uitslapen. Maar ik kijk ernaar uit mijn vrienden weer regelmatig te zien. Online is de les chaotischer. Andere leerlingen zetten weleens de microfoon van de docent uit, waardoor je een deel van de uitleg mist. Een vraag stellen doe ik digitaal niet snel, omdat je dan de enige bent die praat en je niet kunt zien hoe anderen erop reageren. Ik heb geen leerachterstand, denk ik. Thuis was ik meer tijd kwijt aan school dan normaal, maar verder had ik toch niet veel te doen.'

NL

ANP nd.nl/nederland BEELD ANP / ROB ENGELAAR

Weer thuis

Tweede Kamervoorzitter Khadija Arib, minister van Defensie Ank Bijleveld, staatssecretaris van Defensie Barbara Visser en commandant der strijdkrachten Rob Bauer tijdens een ceremonie op vliegbasis Eindhoven, na aankomst van het transportvliegtuig uit Curaçao met de twee omgekomen NH-90-bemanningsleden. Vlieger Christine Martens en tactisch coördinator Erwin Warnies kwamen om het leven door een helikoptercrash bij Aruba. <

HELE DAG

Aftellen

Nog honderd dagen, dan kiezen inwoners van de Verenigde Staten een nieuwe president.

HELE DAG

Sneltest

Reizigers kunnen op luchthaven Sjeremetjevo in Moskou coronasneltest doen. Uitslag na 1 uur.

'Het is sporters haast niet toegestaan te falen.'

Vincent Gouttebarga, pagina 17

DEMOCRATISCH SURINAME

DE SURINAAMSE PRESIDENT HEEFT GEEN COMPUTER. Niet omdat Chandrikapersad Santokhi daar niet mee kan werken, maar omdat hij na zijn aantreden ontdekte dat alle computers, printers en laptops in het presidentiële kabinet weg waren. Meegenomen door medewerkers van de vorige president, Desi Bouterse. Het is een perfect voorbeeld waar de tien jaar van de regering Bouterse op was uitgelopen. Zelfverrijking ten koste van het land – inclusief een greep uit de reserves van de nationale banken. Suriname blijkt na afloop erger aan de grond te zitten dan Santokhi en zijn mensen zelfs in hun ergste scenario's hadden voorzien.

MAAR SURINAME HEEFT IETS WAARDEVOLS TERUG. Tien jaar Bouterse en tien jaar manipulatie hebben de democratie niet kunnen doven. De mensen van Suriname bleken in staat door de mooie verhalen van Bouterse en de zijnen heen te kijken. Met aan het hoofd nu iemand die door Bouterse spottend 'de sheriff' werd genoemd om zijn trouw aan de rechtsstaat. Maar wat je ook van Bouterse kunt zeggen – en dat is heel wat – hij heeft, zoals hij zelf zegt, 'het hoofd gebogen voor de wil van het volk'. Dat terwijl in buurland Guyana zijn collega David Granger al maanden vierkant weigert de macht over te dragen. Uitspraken van de rechter en ook van de OAS, de Organisatie van Amerikaanse Staten, om de democratie te respecteren negeert hij. Gezien ook andere voorbeelden in Latijns-Amerika, als Venezuela en Bolivia, is Suriname een democratisch voorbeeld in de regio.

MAAR HET IS EEN DEMOCRATIE IN NOOD. Niet alleen zit Suriname financieel op zwart zaad, veel overheidsorganisaties zijn ondermijnd, mede door benoemingen van vrienden van Bouterse op hoge posten. Ook zij moeten worden doordrongen van een nieuwe start, als overheid die er voor de burgers wil zijn. Deze democratie doet nu een beroep op Nederland, om de betrekkingen te herstellen. Met een bevolking die voor ongeveer 80 procent afstamt van mensen die Nederland erheen heeft gesleept als slaaf of als 'contractarbeider' uit India en Java, mag Suriname een speciale plek krijgen in het Nederlandse buitenlandse beleid.

In dat beleid staan de internationale rechtsorde en mensenrechten voorop, als ruggengraat voor iedere democratie. Ook voor Suriname. En als Nederland inhoud aan de woorden van dat beleid wil geven, ligt hier een kans om de Surinaamse regering en burgers te steunen bij een nieuwe start – zoals een aantal Surinaamse ondernemers al heeft gedaan door computers aan het kantoor van de president te schenken.

JAN VAN BENTHEM

nederlandsdagblad

CHRISTELIJK BETROKKEN

Nog geen abonnee? Ga naar nd.nl/abonnementen

DE BEELDENTUIN

HANS-LUKAS ZUURMAN nd.nl/nederland BEELD HANS-LUKAS ZUURMAN

EVEN BIJKOMEN IN ‘DE TREELOUNGE’

Met de inrichting van een tuin kun je een statement maken. Het Nederlands Dagblad belt aan om het verhaal erachter te horen. Vandaag: Stella Carpintera (37) uit Groningen. In haar tuin staat op zes meter hoogte een zelfgebouwd lounge-platform. Je komt er via een lange touwbrug.

Stella Carpintera klimt in haar begroeide tuin langs een steile, ijzeren ladder omhoog een boom in. Bovenin waarschuwt ze: ‘Kijk uit voor dit plankje, maar de touwbrug is heel stevig hoor.’ In rap tempo vliegt ze over het circa tien meter lange gevaarte naar de overkant. Even later staat ze op de ‘treelounge’, een platform van houten vlonderplanken dat ze acht jaar geleden bouwde. Drie boomstammen vormen de benodigde stevige pilaren voor het bouwwerk, waar een houten hek omheen zit. De locatie biedt een mooi uitzicht over het begroeide volkstuintencomplex, waarin Carpintera een recreatieverblijf heeft. Het gebied ligt op amper tien minuten rijden van het centrum van de stad Groningen. ‘Je kunt hier zitzakken leggen om te relaxen. En die touwbrug is gelijk een gigantische hangmat’, legt ze uit. ‘Via deze katrol kan ik snel mijn ontbijt omhoog hijsen, of wat anders’, zegt ze, wijzend op een dik touw dat bevestigd is aan een zwart kratje. Hier geniet ze ‘op ooghoogte’ van vogels. ‘Deze plek laat je even wegzinken in de natuur. Je komt los van de drukte. Soms loopt er ineens een eekhoorn voorbij.’ Zes meter lager ligt haar *tiny house*, dat ze uitgebreid verbouwde nadat ze het elfhonderd vierkante meter tellende perceel van ‘een op leeftijd zijnde’ dame had gekocht. Verderop in de tuin bouwde ze een eigen slaapkamer met sanitairruimte. Een kronkelend vlonderpad dat ‘s avonds met een daaronder aangebrachte lichtslang verlicht wordt, verbindt beide gebouwtjes. Iets met ‘knutselen’. Het zat er al jong in bij de in het Groningse Warffum opgegroeide Carpintera, die eigenlijk Bosch van haar achternaam heet, maar liever Carpintera als artiestennaam gebruikt. De liefde voor houtbewerking bloeide echter pas echt op nadat ze een SPW-opleiding had gedaan, vertelt ze even later aan tafel in haar houten huis. Ze volgde een opleiding voor machinaal houtbewerken, kwam in contact met een boomhuttenbouwer en leerde van hem de kneepjes van dat vak. Zo’n hut maken kan met, maar ook zonder bouwtekening. ‘Mits de constructie maar deugt.’ Verder maakt ze kinderkamers rond bijvoorbeeld

een cowboy-, jungle- of prinsessenthema. En ze is decorbouwer. ‘Ik heb decors gemaakt voor diertuinten, films en werk sinds drie jaar bij het tv-programma *Expeditie Robinson*, waar ik houten bouwwerken maak voor de spellen.’ De opnames voor de veelbekeken RTL4-spelshow over overleven op een onbewoond eiland zijn tijdelijk gestopt vanwege de coronacrisis. Hoe ze ertussen is gekomen? ‘Ik heb een handgeschreven brief aan de art director gestuurd. Dan val je sneller op.’ En zo belandde ze op de Filipijnen in een team van negen timmermannen en veertig Filipino’s die dagelijks aan de bouwwerken werken. Ze vindt het een mooi idee dat de producties na afloop worden gedomonteerd en veelal hergebruikt door de Filipino’s. ‘Ze zijn heel arm daar, plaatmateriaal is daar goud waard.

‘DEZE PLEK LAAT JE EVEN WEGZINKEN IN DE NATUUR.’

Ik zie het een jaar later vaak terug in de huizen van de mensen.’ Trots is ze op wat ze bijvoorbeeld bouwde voor de finale van het spel: een parcours met touwbruggen, klimspinnenwebben en platforms hoog in de palmbomen. Thuis gaat ze in haar eigen tuin vrolijk op die voet door. ‘Ik heb nog een huurwoning in Amsterdam, maar hier ben ik pas echt thuis. Ik houd van buiten werken. Het hout hoeft niet allemaal kaarsrecht te zijn. En wil je ergens een raampje, dan maak je dat.’ In het midden van haar tuin schommelt een bootje aan drie in bomen vastgemaakte touwen heen en weer. Hoewel haar tuin steeds voller raakt, blijft ze bruisen van ideeën. ‘Ik wil nog wel eens een buitenkeuken bouwen. Of een pizaoven.’

NL

GERALD BRUINS nd.nl/nederland BEELD PHIL NIJHUIS

‘In de regenboo

...De ‘regenboogtuin’ bij woonzorgpark Het Westerhonk in Monster helpt bewoners bij het rouwen om het verlies van een geliefde.

...De plek heeft een labyrint, bankjes en een fontein. ‘Deze tuin is als een vriend die altijd thuis is.’

► MONSTER

‘Hier kom je tot rust’, zegt Wesley van der Graaf, terwijl verdriet zijn gezicht tekent. Hij staat midden in de onlangs geruisloos in gebruik genomen regenboogtuin in Monster, een plaats in Zuid-Holland. Daar kunnen hij en de verstandelijk beperkte medebewoners van woonzorgpark Het Westerhonk terecht als ze een geliefde hebben verloren.

Wesley was er jarenlang bewoner, maar woont nu elders zelfstandig, onder begeleiding. Hij werkt op het woonzorgterrein bij de groenvoorziening.

De jongeman deelt zijn gevoelens over een recent overleden meisje dat kort op het woonzorgpark woonde en over zijn moeder die enkele jaren geleden stierf. Trots laat hij zijn onderarm zien. Daarop heeft hij als eerbetoon aan haar een tattoo laten aanbrengen. ‘Als ik in de tuin ben, denk ik aan de mensen om wie ik geef, die niet meer leven. Dan komen de emoties en staan de tranen in mijn ogen.’

De regenboogtuin is aangelegd naast de kerk van Het Westerhonk, bij de parkeerplaats van het woonzorgpark dat dateert uit de jaren zestig. Destijds was de visie mensen met een beperking buiten de samenleving een plaats te geven. Het terrein van de zorginstelling, onderdeel van ’s lands grootste zorgorganisatie ’s Heeren Loo, omvat 45 hectare. Als je met je auto de entree opdraait, voert een lange weg je langs tal van gebouwen: zorgwoningen, een receptie, sociale huurwoningen, een boerderij en zelfs een supermarkt. Er wonen zeshonderd mensen met een verstandelijke beperking, variërend van licht tot meervoudig. ‘Het is net een woonwijk’, zegt geestelijk verzorger Jacqueline Bakker die er al twintig jaar werkt. In haar brein ontstond het idee van de regenboogtuin. Gestorven bewoners worden steeds vaker gecremeerd, waardoor de behoefte aan een herdenkingsplek toenam,

signaleerde ze. Bij verbranding van lichaam blijft er immers niet meer dan as over. ‘Sommige familieleden van overledenen hingen dan een aandenken in een boom op het terrein. Toen dacht ik: als je als zorginstelling geen plek kunt creëren waar je aan iemand kunt denken, neem je rouw niet serieus. Dat moet veranderen.’

Met een naaste collega, die ‘het plaatje voor zich zag’, spande Bakker zich in voor de realisatie. Dat betekende onder meer fondsen werven, want de voorziening kostte ruim vijftigduizend euro, maar kon niet be-

NL

ANP nd.nl/nederland

Neerslagtekort boven grens van 200 millimeter

► AMSTERDAM

Het neerslagtekort in Nederland heeft de grens van 200 millimeter gepasseerd.

Het is voor het derde jaar op rij dat er gemiddeld over het land een tekort van 200 millimeter of meer is. Volgens Weeronline is dat een unicum. Momenteel bedraagt het neerslagtekort in het land 200 millimeter. Normaal gesproken ligt dat eind juli rond de 110 millimeter. Alleen in 1976 en 2018 was het in deze tijd van het jaar nog droger. De grens van 200 millimeter werd in de afgelopen vijftig

jaar elf keer gepasseerd. Van acute droogteproblemen is volgens het weerbureau momenteel geen sprake. Omdat er geregeld buien vallen, is de toplaag van de bodem goed vochtig en hebben de meeste planten voldoende water tot hun beschikking. Dieper in de ondergrond is de droogte nog wel goed merkbaar.

Het grote neerslagtekort is te wijten aan het extreem droge voorjaar. Van half maart tot begin juni viel er nauwelijks regen. Bovendien was het erg zonnig, waardoor een groot deel van de regen weer verdampte. <

Regenboogtuin wordt je verdriet erkend'

Geestelijk verzorger Jacqueline Bakker (r.) in de regenboogtuin. Wesley van der Graaf (l.) werkte mee aan de realisatie van de herdenkingsplek.

taald worden uit het zorgbudget. De tuin werd aangelegd in overleg met en met de hulp van bewoners, onder wie Wesley. Op 31 maart zou de gedenkplek officieel geopend worden, maar corona verstoorde het feestje ruw, vertelt Bakker, licht gefrustreerd. De tuin is al in gebruik, ook vrienden en verwanten mogen langskomen, als ze de RIVM-regels in acht nemen.

appelboom
Kleurrijke planten geven een vrolijk accent aan de regenboogtuin die diverse mogelijkheden tot overpein-

zing en bezinning biedt. In een rond grasveldje markeren stenen de cirkels van een labyrint. Wie daar behoefte aan heeft kan, al mijmerend, rondjes lopen om in het midden bij een appelboom uit te komen. 'Die verwijst naar de reformator Luther die zei: "Als ik wist dat morgen de wereld zou vergaan, dan zou ik vandaag een appelboompje planten." Het is een symbool voor hoop.' Even verderop is een bankje geplaatst met mozaïeksteentjes in de kleuren van de regenboog, die staat voor een brug tussen aarde en hemel, tussen leven en dood. 'De kleuren

drukken emoties uit: die mogen er allemaal zijn', verklaart Bakker. Op een ander bankje in de tuin is in mozaïek een gezin met een een papa, een mama, een klein kind en een oma uitgebeeld. Het lijkt net of ze erop zitten. Een afbeelding van een poes ontbreekt niet, bewoners kunnen immers ook rouwen om het verlies van een dier. Een blikvanger is een fontein die bestaat uit ribbelige, rechtopstaande stenen waarlangs water naar beneden stroomt. Normaal gesproken staat-ie alleen aan als er iemand is overleden, en op zondag, tijdens de

kerkdienst. 'Zij staat voor het levende water', legt de geestelijk verzorger een link naar de Bijbel. Aan de voet liggen steentjes voor elke bewoner die is gecremeerd. Ook hierachter gaat een diepe gedachte schuil. 'Je laat je sporen na in het leven, zoals een steentje de stroming van een rivier verandert.' In de tuin staan heren der een paar uit bakstenen opgetrokken zuilen waarin 'gedenkkastjes' zijn gemetseld. Twee ervan bevatten voorwerpen die herinneren aan een overleden bewoner: een fotootje, een vlinder van keramiek, een knuffelaapje ...

De geestelijk verzorger gaat voor naar de zijkant van de Westerkerk. Op de muur is een mozaïek aangebracht van een landschap dat de vier seizoenen uitbeeldt. Een boom toont afstervende, dode en (op)bloeiende takken. Vóór het tafereel bevindt zich een strook grond waarin de as van de overleden bewoners wordt uitgestrooid. Er zijn naambordjes van keramiek in de maak die op de muur boven de 'strooiestrook' kunnen worden bevestigd. Zo blijft de naam van de overledene bewaard. Ook wanneer iemand elders wordt begraven, kan de naam van diegene een plaatsje krijgen op de muur.

in de war
De regenboogtuin is vol symboliek. Kunnen de bewoners, zeker die met een ernstige beperking, de diepere

'De kleuren drukken emoties uit: die mogen er allemaal zijn.'

gedachten wel meekrijgen? De geestelijk verzorger reageert bijna verontwaardigd op de vraag. 'Als de tuin hun een goed gevoel geeft, is het doel gehaald.' Cliënten die iemand hebben verloren, zijn een tijd in de war, weet Bakker uit ervaring. Ze vertelt over iemand met een beperking die zichzelf ging slaan. De behandelaren stonden voor een raadsel. Zij ontdekten dat hij zichzelf begon pijn te doen nadat zijn moeder was overleden. 'Ik heb hem naar de tuin meegenomen. Samen keken we naar de regenboog en de fontein, er was ruimte voor zijn emoties. Daarna deed hij zichzelf geen kwaad meer.' Rouw kun je niet afsluiten of opbergen in een kastje, doceert de geestelijk verzorger. 'Het is er, en al doende leer je ermee om te gaan. De regenboogtuin kan daarbij helpen: het verdriet wordt erkend, en rouw kan daarmee draaglijker worden.' Wesley gaat geregeld tussendoor even in de tuin zitten om stil te staan bij de overledenen die hem dierbaar zijn. 'Deze tuin is als een vriend die altijd thuis is.' <

NL
ANP

Brand in spouw, woningen ontruimd

► ZOETERMEER
Door een brand in de spouwmuren van enkele woningen in Zoetermeer moesten tien tot vijftien bewoners van zaterdag op zondag de nacht elders doorbrengen. Vijf woningen hebben veel roet- en waterschade opgelopen door bluswerkzaamheden, waardoor ze onbewoonbaar zijn, zei een woordvoerder van de brandweer. Een bewoner van het huis waar de brand was ontstaan, is overgebracht naar het ziekenhuis. De brand ontstond tijdens werkzaamheden. Het isolatiemateriaal in de spouwmuur vatte vlam, waarna het vuur oversloeg naar de spouwmuren van de andere huizen. <

NL
ANP nd.nl/nederland

Sinkhole Kerkrade ontstond tijdens zoektocht naar oude schachten

► KERKRADE
Het *sinkhole* in Kerkrade ontstond tijdens een zoektocht naar oude mijnschachten. Dat blijkt uit uittalingen van wethouder Dion Schneider en omwonenden. Bij het onderzoek naar een mijnschacht aan de Franciscusstraat zakte de grond donderdag plotseling in.

Dertien woningen moesten donderdag worden ontruimd, bijna alle bewoners konden na enkele uren weer naar huis. Een woning pal naast het gat is tijdelijk onbewoonbaar. Het sa-

neren van de schacht aan de Franciscusstraat gaat nog zeker drie maanden duren. Kerkrade telt 59 historische schachten, waarvan de meeste rond 1800 met de hand gegraven zijn. Om instorting te voorkomen werd op sommige plaatsen houten bekleding aangebracht. De schachten werden aangelegd voor steenkoolwinning voor eigen gebruik op plaatsen waar de bovenste steenkool laag niet diep in de bodem zat. Deze schachten zijn meestal zo'n vijftig meter diep. Na de

steenkoolwinning werden ze vol grond gegooid die uit de schacht was gegraven of uit de directe omgeving werd gehaald. Maar holle ruimtes daarin leidden tot verzakkingen. In 2017 begon Kerkrade met subsidie van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat deze historische schachten op te sporen. De gemeente probeert de schachten te vinden middels het tekenen van denkbeeldige cirkels waarbinnen een schacht zou kunnen liggen op basis van oud kaartmateriaal. Met speciale boorappara-

tuur wordt binnen de cirkel dan naar de schacht gezocht. Dat ging altijd goed, maar op de Franciscusstraat zakte de weg waarschijnlijk als gevolg van de boorwerkzaamheden in. Momenteel zijn achttien schachten in kaart gebracht. Daarvan zijn er nu drie gesaneerd, en bij twee schachten is met sanering begonnen. Dat saneren houdt in dat onder druk cement in de schacht wordt gespoten. De zo ontstane betonnen harde prop zorgt ervoor dat de grond niet verder kan wegzakken. <

D-DAY EN DAARNA

WILLEM BOUWMAN nd.nl/nederland NATIONAL ARCHIVES AND RECORDS ADMINISTRATION EN LIBRARY OF CONGRESS

Stalin stelt de wet in Potsdam

Churchill dacht in mei 1945 over een aanval op de Sovjet-Unie, maar begreep dat de kans op succes 'vrijwel nihil' zou zijn.

D-day en daarna is een wekelijkse serie over het einde van de Tweede Wereldoorlog, 75 jaar geleden. Vandaag aflevering 61: overwinnaars vertrouwen elkaar niet meer.

Na het overlijden van de Amerikaanse president Franklin Roosevelt op 12 april 1945 werd de weduwe, Eleanor Roosevelt, gecondoleerd door vicepresident Harry S. Truman, die nu president geworden was. Truman was geëmotioneerd, nauwelijks in staat om iets te zeggen. 'Is er iets wat ik voor u kan doen?', stamelde Truman. Het antwoord van de weduwe, een kalme, waardige vrouw, maakte zo veel indruk op Truman, dat hij het in zijn memoires citeerde. 'Is er iets wat wij voor u kunnen doen?', zei mevrouw Roosevelt. 'For you are the one in trouble now.'

Ze had gelijk. De herinneringen van Truman aan zijn presidentschap beslaan twee delen, waarvan het eerste deel, *Year of Decisions*, geheel gewijd is aan het eerste jaar, 1945. Het staat vol met kwesties, conflicten en proble-

Stalin had voor alles een reden. Hij liet niets aan het toeval over.

men, over de stichting van de Verenigde Naties, de oorlog met Japan, de inzet van de atoombom en vooral de moeizame samenwerking met de Russen.

tirade tegen Molotov

Truman was nog geen twee weken president toen hij de Russische minister van Buitenlandse Zaken, Vjatsjeslav Molotov, op het Witte Huis ontving om te praten over Polen. Op de conferentie van Jalta, in februari 1945, hadden de Russen gezegd, dat er verkiezingen in Polen zouden komen. Tot ergernis van Truman kwamen ze die afspraak niet na. Hij hield een tirade tegen Molotov, die verschrikt liet weten dat hij nog nooit op zo'n manier was toegesproken. Dan moest hij z'n afspraken maar nakomen, bitste Truman terug.

Churchill ging nog verder. Eind mei 1945 overwoog hij een militaire actie tegen de Sovjet-Unie. De legerleiding raadde het af, omdat de kans op succes 'vrijwel nihil' zou zijn. De militaire macht van de Sovjet-Unie was te groot. Begin juli gingen Truman en Churchill akkoord met een compromis over Polen: er kwam een voorlopige regering, die voor driekwart uit Sovjet-gezinde ministers bestond. Truman en Churchill erkenden de nieuwe grenzen van Polen, waardoor het oostelijk Polen, dat in 1939 door het Rode Leger was veroverd, voorgoed bij de Sovjet-Unie kwam. Ondanks zijn kordate praat tegen Molotov had Truman moeten toegeven.

Churchill, Truman en Stalin op de conferentie van Potsdam.

De verhouding tussen de Verenigde Staten en de Sovjet-Unie was nooit heel goed geweest. Tussen beide landen lag een ideologische kloof, die slechts werd overbrugd door de gemeenschappelijke strijd tegen nazi-Duitsland. Nu die strijd gestreden was, traden de tegenstellingen weer aan het licht. Ze spitsten zich toe op de toekomst van Duitsland en het lot van Polen en andere landen in Oost-Europa die door het Rode Leger waren bezet. Volgens de afspraken in Jalta moesten er democratische regeringen komen en zou de samenwerking tussen de geallieerden, inclusief de Sovjet-Unie, na de oorlog worden voortgezet. Bij het uitvoeren van deze vage voornemens rezen er al snel problemen. De Sovjets dachten bij democratie aan een regering waarin de communisten de meer-

derheid bezaten en zich door Stalin lieten leiden. Stalins geheime politie had in april 1945 al zo veel slachtoffers in Oost-Europa gemaakt, dat de Amerikaanse ambassadeur in Moskou, Averell Harriman, van een 'barbaarse invasie' sprak.

Stalin leek meer te willen dan Oost-Europa. Een gesprekje tussen Stalin en een Amerikaanse generaal voorspelde weinig goeds. 'U zult wel trots zijn dat uw troepen Berlijn hebben bezet', zei de generaal. Waarop Stalin dreigend zei: 'Tsaar Alexander I kwam tot Parijs', een verwijzing naar de val van Napoleon en de Russische intocht in Parijs in 1814.

Die opmerking werd gemaakt in de wandelingen van de conferentie van Potsdam in juli 1945 in paleis Cecilienhof. Stalin, Truman en Churchill kwamen er samen om te spreken over de toekomst van Duitsland en de oorlog tegen Japan. Potsdam ligt niet ver van Berlijn. In afwachting van de komst van Stalin bezocht Churchill de bunker waar Hitler de laatste maanden van de oorlog had doorgebracht. Truman weigerde een wandeling door Berlijn te maken. Bij de Berlijners wilde hij niet de indruk wekken dat hij plezier had in hun lot. Hij wist niet dat het huis waar hij verbleef, Kaiserstraat 2, van een vermaarde uitgever was geweest, Gustav Müller-Grote. De Russen die Berlijn bevrijdden, hadden diens dochters verkracht en de boeken uit zijn bibliotheek gebruikt om bomkraters mee te dichten. Churchill en Truman konden slechts gissen waarom Stalin op zich wachten liet. *The New York Times* meende te weten dat Stalin incognito de verwoestingen in Berlijn bekeek. Stalin had voor alles een reden. Hij liet niets aan het toeval over, kende zijn dossiers, was vasthoudend en beheerste zich volkomen. De keuze om in Potsdam te confereren, was door hem gemaakt. Potsdam was door het Rode Leger veroverd, het conferentieoord stond onder toezicht van de Russische veiligheidsdienst, die er af luisterapparatuur had aangelegd. Door zijn gespreksgenoten ver te laten reizen, liet Stalin

hen voelen wie er het machtigst was. Zelf zou hij nooit een conferentie bezoeken waar hij niet alles onder controle had.

oorlogsbuit

Stalin was op de hoogte van de atoombom die de Amerikanen aan het bouwen waren. Enkele wetenschappers die bij het project betrokken waren, onder wie Klaus Fuchs, spioneerden voor de Russen. Stalin reageerde laconiek toen Truman hem vertelde van de geslaagde test met de atoombom. Hij zei te hopen dat Truman er goed gebruik van zou maken in de strijd tegen Japan, waaraan Stalin beloofde mee te doen.

Op de conferentie van Jalta hadden Stalin, Churchill en de Amerikaanse president Roosevelt afgesproken, dat zij gezamenlijk het overwonnen Duitsland zouden besturen. Daar was nog weinig van terechtgekomen. Stalin liet het deel van Duitsland dat door het Rode Leger was bezet, leeghalen. Alles wat van waarde was, werd als oorlogsbuit naar de Sovjet-Unie versleept. Terwijl Stalin, Truman en Churchill conferereerden, werd zelfs het interieur van het paleis waar ze bijeen waren, weggehaald en naar de Sovjet-Unie gebracht. Alleen de conferentiezaal bleef onaangeroerd.

Truman en Churchill, die tijdens de conferentie werd vervangen door Clement Attlee, van wie hij de verkiezingen verloren had, waren het er niet mee eens. In het deel van Duitsland dat door de Amerikanen en de Britten bezet was, zouden ze zulke 'herstelbetalingen' niet toestaan.

Maar opnieuw stonden ze voor een voldongen feit. Ze stemden ermee in, dat de Russen uit hun bezettingszone namen wat ze wilden. De deling van Duitsland tekende zich af. Over de Sovjet-Unie maakte Truman zich geen illusies meer. Het is 'een zuivere en simpele politiestaat', schreef hij aan z'n moeder.

►► Volgende week: atoomaanval op Hiroshima.

Eleanor Roosevelt

EU
JENNE JAN HOLTAND / VK nd.nl/buitenland BEELD AFP / ATTILA KISBENEDEK

Nieuwssite Index nu monddood

► **SOFIA**
Het doek is gevallen voor Index.hu, de grootste onafhankelijke nieuws-website van Hongarije. Vrijdag maakten meer dan zeventig verslaggevers hun vertrek bekend, bijna de volledige nieuwsredactie. Ze verklaarden zich solidair met hoofdredacteur Szabolcs Dull, die eerder deze week het veld moest ruimen.

Om vrij en onafhankelijk te kunnen berichten moet er sprake zijn van twee voorwaarden, schrijven de redacteuren in een korte verklaring. Een: géén ‘externe invloed’ op de journalistieke stukken. Twee: geen druk op de samenstelling van de hoofdredactie. Het ontslag van Dull door de directie vormt volgens hen een ‘heldere inbreuk’, zodat ze geen andere keus zien dan vertrekken. Critici wijzen op de hoogst opvallende timing. Dinsdag vloog Orbán terug uit Brussel, waar hij tegenover zijn Europese collega’s staande had gehouden dat er niks mankeerde aan de democratie in zijn land. Een dag later werd hoofdredacteur Dull ontslagen. Index werd kort na de komst van internet opgericht en groeide uit tot het onbetwiste vlaggenschip van de vrije pers in Hongarije. De site bracht grote, afgewogen verhalen en werd – uniek in de zwaar verdeelde Donau-republiek – gelezen door zowel voor- als tegenstanders van de rechts-populistische Fidesz-regering. Met bezoekersaantallen oplopend tot 1,5 miljoen per dag was het de best bezochte nieuwssite van het land. Kort na het uitbreken van de COVID-pandemie gebeurde er iets opval-

lends: Miklós Vaszily, een oligarch uit de stal van premier Viktor Orbán, kocht 50 procent van de aandelen bij de commerciële tak van Index. Hij zei er gelijk bij dat hij geen politieke bijbedoelingen had, maar dat werd door bijna niemand geloofd. Vaszily stond zes jaar geleden aan de basis van de overname van het tijdschrift *Origo*. Het script van toen doet sterk denken aan dat van nu. Van een prestigieus blad veranderde *Origo* in een propagandakanaal voor Fidesz.

macht
Niet lang na de komst van de oligarch verschoof het ‘onafhankelijkheids-metertje’ (door de redactie onderhouden op een aparte website) van Index van ‘onafhankelijk’ (groen) naar ‘in gevaar’ (geel). Wat er zich precies achter de schermen heeft afgespeeld, is nog onduidelijk. ‘Er is maar één ding waar Orbán echt bang voor is’, zei een van de vertrekkende Index-redacteuren, Gábor Miklósi (49), eerder dit jaar tegen *de Volkskrant*. ‘Macht. De pers heeft macht.’ Sinds zijn verkiezingsoverwinning in 2010 hebben oligarchen rond premier Orbán ruim 470 titels in handen weten te krijgen, waaronder vrijwel alle gedrukte kranten, radiostations en tv-kanalen. Hongaren die iets kritisch willen lezen, moeten zich nu behelpen met een handvol online titels. Oppositiepartij Momentum riep op tot een demonstratie vrijdagavond. Ondertussen hebben tientallen ex-redacteuren zich verenigd in een besloten Facebookgroep. De verwachting is dat ze een manier gaan zoeken om een nieuw medium te beginnen. <

Hongaren demonstreren bij het gebouw van Index.

EU
ANP nd.nl/buitenland

Meeste Duitsers willen een lagere maximumsnelheid

► **BERLIJN**
Een kleine meerderheid van de Duitsers is voorstander van het beperken van de maximumsnelheid tot 130 kilometer per uur op de snelweg. Dat meldt het Duitse blad *Focus* op basis van een peiling die het heeft laten uitvoeren door het bureau Kantar.

Van de ondervraagden zegt 54 procent voorstander te zijn van een snelheidslimiet, 43 procent is tegen en 3 procent heeft geen mening. Het beperken van de maximumsnelheid op

de Autobahn is vooral populair bij ondervraagden van linkse signatuur. Van de aanhangers van de democratisch-socialistische partij Die Linke is 78 procent voor, gevolgd door aanhangers van Die Grünen (74 procent), SPD (71 procent), CDU en CSU (56 procent). Ter rechterzijde is de animo het laagst: van de FDP-aanhangers is 46 procent voor, van de rechts-populistische partij AfD slechts 18 procent. In Duitsland gaan steeds meer stemmen op om een eind te maken aan het ‘scheuren’ op de snelweg. De Duitse

Senaat stemde in februari nog tegen een voorstel om de snelheid te begrenzen op 130 kilometer per uur. Maar de discussie laaide onlangs weer op door een voorstel van Die Grünen om snelheden niet alleen op de snelweg maar ook in de bebouwde kom aan een lager maximum te binden. Vorig jaar werd een derde van de verkeersdoden veroorzaakt door een ongeluk waarbij hard werd gereden. Bijna duizend Duitsers kwamen door een ongeluk met een hardrijder om het leven. <

EU
JENNE JAN HOLTAND / VK nd.nl/buitenland BEELD EPA / VASSIL DONEV

Bulgarije wil af van ‘

...Bulgarije beleeft een van de grootste politieke crises in dertig jaar.

...Demonstranten eisen niet alleen het vertrek van premier Borissov, maar ook van de baas van het OM.

► **SOFIA**
De zon gaat onder in Sofia. Tientallen petjes vliegen door de lucht, begeleid door gejoel en applaus. ‘Ontslag!’ roepen de Bulgaren. De petjes belanden op de traptreden van het Paleis van Justitie, de vaste werkplek van de hoogste baas van het Openbaar Ministerie. Hij heet Ivan Gesjev, maar de meesten kennen hem als ‘de pet’ (Gesjev is een fervent drager van een platte pet in Franse stijl). Wie je het ook vraagt in Sofia, ze zeggen allemaal hetzelfde: de pet moet opstappen. De pet is corrupt. Met een megafoon in de hand beklimt Hristo Ivanov (45) twee traptreden. Even lijkt het alsof al zijn werk slechts het voorspel was van dit moment. Ivanov probeert al jaren de notoir corrupte rechterlijke macht in Bulgarije op de schop te nemen: eerst als activist, later (een jaar lang) als minister van Justitie, nu als oppositiepoliticus. Door de megafoon somt hij de namen op van de mensen die in de herfst van 2019 voor de benoeming van Gesjev stemden. In de maanden daarna, zo is de verdenking, heeft de procureur-generaal een meedogenloos spel gespeeld. Gesjevs politieke vrienden kunnen op bescherming rekenen, zijn vijanden krijgen de recherche op hun dak. Als het aan Ivanov ligt, vertrekt niet alleen Gesjev, maar ook ‘de pompoen’, die andere hoofdrolspeler in het Bulgaarse spiegelpaleis. Onder leiding van ‘de pompoen’, de 61-jarige premier Bojko Borissov, is het land de voorbije tien jaar alleen maar corrupter geworden, zegt Nadezjda Jordanova (47), een jurist die al dagen demonstreert tegen de regering. ‘Het ergste vind ik: hij misbruikt het parlement. Hij dirigeert de parlementsleden in z’n eentje naar een stem vóór of tegen.’ Waaraan Borissov de bijnaam ‘pompoen’ verdient heeft, weet ze ook niet. ‘Misschien vanwege zijn grote hoofd.’ Het Balkanland aan de Zwarte Zee beleeft een van de grootste politieke

Protest voor het parlamentsgebouw, afgelopen week.

crises in dertig jaar. Al naar gelang je politieke oriëntatie is het een 1989-achtig moment (aldus de optimisten) of een ritueel dat om de zoveel jaar terugkeert (de zwartkijkers). In 2013, tijdens de laatste protestgolf, staken meerdere mensen zichzelf uit wanhoop in brand. Een zinloze dood, snoeven de pessimisten nu. In Bulgarije verandert nooit iets.

Te veel pompoenen, te veel petten. Een door de oppositie ingediende motie van wantrouwen overleefde Borissovs kabinet dinsdag vrij gemakkelijk.

stranden
De kiem voor de huidige crisis werd gelegd op 8 juli, toen Ivanov aan de kust een sloep huurde en voor het

EU
ANP nd.nl/buitenland

Strengere regels voor mondkapjes Belgische kust

► **DE PANNE**
Langs een groot deel van de Belgische kust is vanaf vandaag in openbare ruimtes een mondkapje verplicht, met uitzondering van het strand en natuurgebieden.

De mondkapjesplicht geldt vanaf Oostende tot aan de Franse grens, met uitzondering van Middelkerke (tussen Oostende en Nieuwpoort). Burgemeester Bram Degrieck van De Panne zei dat de gemeenten de uitbreiding van de plicht zelf ter hand nemen omdat de federale overheden te aarzelend zouden optreden. De afgelopen twee weken zijn in België tussen

de twintig en zestig besmettingen per 100.000 inwoners vastgesteld. De nationale raad die over de bestrijding van het virus gaat, komt vandaag bijeen om over de toename van het aantal coronabesmettingen te praten. De bijeenkomst stond eigenlijk vrijdag op de agenda. De provincie Antwerpen heeft zaterdag al besloten een ‘sociale bubbel van maximaal tien mensen’ in te stellen voor vier weken. Het is dan de bedoeling dat mensen tien anderen uitkiezen met wie ze in een maand tijd sociale contacten onderhouden en anderen uitsluiten. <

‘maffiaregime’ van ‘de pompoen’

oog van de camera probeerde aan te leggen bij een klein strandje. Op papier mag dat: stranden zijn wettelijk openbaar (want in handen van de staat), en onder normale omstandigheden had zijn filmpje amper kijkers getrokken. Bij het naderen van het bootje verschenen er stevige bewakers die Ivanov terug het water in duwden. Dit

bleek geen gewoon strand, dit was een gebiedje dat in stilte van de Bulgaarse staat was afgepakt door een van 's lands beruchtste miljonairs. Ahmed Dogan, de erevoorzitter van de Turks-Bulgaarse Beweging voor Rechten en Vrijheden (DPS), had een hek om het strand gezet om zijn nabijgelegen paleis te beschermen. De potige bewakers – hoewel betaald

met belastinggeld – bleken naar Dogans bevelen te luisteren.

Dogan kreeg steun uit onverwachte hoek. Hans van Baalen, oud-Europarlementariër voor de VVD en tegenwoordig voorzitter van de liberale Europese partij ALDE, schaarde zich op Twitter achter (partijgenoot) Dogan. Ivanov noemde hij een 'extremist' die zich

onuitgenodigd op privéterrein had begeven.

loopgravenoorlog

Voor veel mensen was het strand-filmpje (dat al meer dan 1,2 miljoen keer is bekeken) de druppel. Het bleek – zoals vaker in Bulgarije – slechts het begin. Binnen een paar dagen waren de lijnen getekend voor een soort politieke loopgravenoorlog. 'Het is aan ons om de maffia eruit te gooien bij de regering', zei de Bulgaarse president Rumen Radev, waarmee hij de facto zijn premier de oorlog verklaarde. 'Nee tegen angst! We zullen Bulgarije terugveroveren!' Ook de Amerikaanse ambassade schaarde zich achter de protesten. Hoewel de demonstraties officieel

zeft Ivanov. 'Als ik hem nu bel, maakt hij mij in een oogwenk ambassadeur in Den Haag.' Ivanovs ministerschap werd een flop. Naar eigen zeggen kreeg hij te horen: doe wat je wilt, maar laat de procureur-generaal met rust – een belofte waarvan hij meteen wist dat hij zich er niet aan zou houden (het kantoor van de premier reageerde niet op vragen van *de Volkskrant*). Insiders noemen het OM nog even hiërarchisch als in de Sovjettijd: ieder dossier moet langs de procureur-generaal. 'Ik zag dat Tsatsarov (de voorganger van 'de pet', red.) cruciale zaken tegenhield. Na een jaar heb ik mijn ontslag ingediend. Borissov wist niet wat hij hoorde. Ze zijn hier niet gewend dat je uit eigen beweging vertrekt.'

Zijn stem klinkt bitter als hij over Europa begint. De hoopvolle toetreding (samen met buurland Roemenië) in 2007 ging gepaard met een Europese belofte: zodra de corruptie is opgeruimd, krijgen jullie toegang tot het Europese gebied voor vrij reizen ('Schengen'). De voortgang werd in de jaren daarna vastgelegd in een ambtelijke procedure – afgekort CVM. Echt tastbare vooruitgang kwam er niet, en dus was Ivanov verbaasd toen Brussel afgelopen herfst plots aankondigde dat het CVM voor Bulgarije opgeheven kon worden. Buurland Roemenië had nog een lange weg te gaan, voor Sofia stond het licht op groen. 'Er is veel 'Nederlands' geld onderweg hiernaartoe', zegt Ivanov met een verwijzing naar het onlangs beklonken EU-budget, 'net nu het enige toezicht op ons land van tafel is geveegd'.

koffers

Er schallen leuzen over het plein.

'Maf-fi-a!'

'Wij eisen het vertrek van de pompoen en de pet!'

'Ont-slag!'

Met lichte gêne bekend een van de demonstranten dat hij ooit op Borissov gestemd heeft. 'Omdat hij beloofde nieuwe gezichten in de politiek te brengen.' Nu heeft Mladen Mladenov (38) spijt: de nieuwe gezichten vindt hij corrupter dan de oude. Hij geeft zichzelf twee opties: of de voltallige regering vertrekt, of hijzelf, '80 procent zeker'. In zijn hoofd heeft hij de koffers al gepakt. <

EU

ANP nd.nl/buitenland

Eiland overspoeld met migranten

► LAMPEDUSA

De burgemeester van het Italiaanse eiland Lampedusa, Totò Martello, heeft gezegd dat de toestand op het eiland niet meer onder controle is door de komst van talrijke illegale immigranten.

In de nacht van vrijdag op zaterdag kwamen op meerdere vaartuigen circa tweehonderd migranten, waarschijnlijk vanuit Tunesië, naar Lampedusa. Het eiland van twintig vierkante kilometer herbergt nu al duizend migranten. Martello roept de

regering op snel in te grijpen, omdat zijn eiland het niet meer aankan. Vijftig migranten zijn in tenten bij de haven ondergebracht. Er was wel al een opvangkamp, maar dat is bedoeld voor bijna honderd mensen. Het eilandje ligt ongeveer 135 kilometer van de noordkust van Afrika en 200 kilometer van Sicilië. Deze maand heeft Italië de komst van 4300 mensen geregistreerd, die illegaal het land en zo de Europese Unie zijn binnengekomen. In de hele maand juli van vorig jaar waren dat er duizend. <

EU

ANP

Vliegtuigje crasht: doden en gewonden

► WESEL

Door het neerstorten van een klein vliegtuig in de Duitse plaats Wesel, niet ver van de Nederlandse grens, zijn drie doden gevallen en een gewonde, aldus de politie. Het toestel kwam neer op appartementen. Beide inzittenden kwamen om het leven. Het pand vloog in brand en er volgde een grote explosie, meldde de krant *Bild*. Het derde slachtoffer is waarschijnlijk een vrouw die met haar peuter op de zolderverdieping woonde. Het kind liep licht letsel op. De oorzaak van het ongeluk is nog niet bekend. Het toestel was net opgestegen van het nabijgelegen vliegveld Wesel-Römerwardt. <

EYMEKE VERHOEVEN nd.nl/buitenland

KANTOOR SURINAAMSE PRESIDENT GEPLUNDERD

► PARIMARIBO

De nieuwe president van Suriname, Chandrikapersad ('Chan') Santokhi, begon zijn eerste werkdag in een leeggeplunderd kantoor. In het Kabinet van de President was geen enkele computer meer te vinden, zo vertelde het staatshoofd in het tv-programma *To The Point*. Hij zei er rekening mee te houden dat de apparatuur 'veilig is opgeborgen' na het vertrek van de vorige president, Desi Bouterse. Waarschijnlijker is dat ambtenaren, die hun functie onder leiding van de nieuwe regering niet zeker zijn, de spullen mee naar huis hebben genomen. Dat schrijft de Surinaamse krant *De West*. Het zou niet alleen gaan om computers en printers, maar ook om onder andere bureaustoelen en camera's. Daarnaast zouden overheidsvoertuigen zijn overgeschreven op naam van functionarissen. Santokhi roept op tot het terugbrengen van de dure voorwerpen. Ondernemers die meelevens met hun nieuwe president, hebben volgens de website *Waterkant* donaties gedaan. Vrijdag zouden drie laptops, twee computers en drie printers zijn overhandigd aan het staatshoofd.

Veilig op weg met Autoservice Pruijs

De voordelen van Autoservice Pruijs

- ✓ Familiebedrijf sinds 1977
- ✓ Officieel Service dealer van Volkswagen
- ✓ Betrouwbaar
- ✓ Persoonlijke service

Autoservice Pruijs B.V.

Osloweg 127 • 9723 BK Groningen
(050) - 544 50 90
autopruijs.nl

Reageren?

Brieven: maximaal 200 woorden.

Artikelen: maximaal 700 woorden.

Mail uw reactie met naam, adres en telefoonnummer naar
opinie@nd.nl of Postbus 2085, 3800 CB Amersfoort.

Meer informatie: nd.nl/contact

REITSE KEIZER • als monetair econoom verbonden aan het lectoraat new finance van De Haagse Hogeschool nd.nl/opinie BEELD ANP / ROBIN UTRECHT

Minister-president Mark Rutte na afloop van de EU-top, over het herstelplan voor de door de coronacrisis zwaarst getroffen lidstaten.

ZO GOED STAAN WE ER NIET VOOR

... *Nederland heeft de coronacrisis aardig kunnen opvangen tot nu toe. Maar we moeten niet doen als of ons land goed is voorbereid op crisissen. Daarvoor is veel meer nodig, en de vraag is of we dat kunnen betalen.*

Na vier dagen indringend overleg kwamen de EU-regeringsleiders tot 'de goede, sterke en beste deal voor Europa', zoals voorzitter Michel het benoemde. Niemand wees naar de olifant in de vergaderzaal: het structurele probleem dat met de euro is geschapen. In de aanloop naar de Eurotop heeft premier Rutte met verve betoogd dat in ruil voor coronahulp aan Italië en Spanje, van deze landen mag worden gevraagd hun economie te hervormen, om een volgende crisis zelf te kunnen opvangen. Zoals Nederland nu doet, want wij waren voorbereid dankzij 'verstandig' beleid. Voorbereid? Laten we zaken niet omdraaien. De afgelopen tien jaar heeft Nederland zich hersteld door de staatschuld weer te verminderen, die fors was gestegen door het redden van banken in de financiële crisis. De financiële markten zijn tevreden en

het kabinet heeft daardoor 'diepe zakken' om de klap van corona op te vangen. Maar er is meer te doen. Zijn de zakken daarvoor diep genoeg? De coronacrisis onderstreept dat rendement en efficiency niet de zorg voor samenleving en leefomgeving moeten bepalen, dat leidt tot scheefgroei. Hoewel zeer welvarend, heeft Nederland nog veel te doen. In de gezondheidszorg (te veel om op te noemen), in het onderwijs (lerarentekort, studiefinanciering), bij politie en rechtspraak, bij defensie (dertig jaar bezuinigingen). Aan woonbaarheid en leefbaarheid (woningen, openbaar vervoer, wijkzorg, sociale zorg). In de economie: transitie naar duurzame economie, inperken van marktmacht (van bijvoorbeeld grootgrutters), opheffen belastingparadijs.

liberalisering

Deze situatie is geen gevolg van de financiële crisis, maar van een fundamentele verandering in onze samenleving sinds de jaren tachtig. Markwerking werd het economische en politieke adagium. Een generatie is opgegroeid en opgeleid, die niet anders weet. Wereldwijde deregulering en liberalisering van de financiële

sector en markten hebben sindsdien de economie 'gefinancieeliseerd': de oriëntatie verschoof van lange termijn rendement op basis van productie naar korte termijn financieel gewin, van bijdragen aan de samenleving naar puur privaat belang. Zo gingen Postgiro en Rijkspostspaarsbank op in de Postbank en later in

'Kapitaal zet de toon, arbeid moet aanpassen: de markt eist rendement.'

ING; banken dienen niet meer de economie, maar de aandeelhouders. Deze 'financialisering' volgt niet 'uit de aard der dingen', maar uit gemaakte keuzes. De financiële markten zijn dominant gemaakt: het financieel rendement stelt de norm voor economische activiteit. Je hoort het politici zeggen: 'Hoe zullen de financiële markten reageren?' Oud

CDA-leider Bert de Vries beschrijft uitvoerig dit proces in zijn fraaie boek *Ontspoord Kapitalisme*. Niemand zag de financiële crisis of de coronacrisis aankomen, waarschuwingen van enkelingen werden genegeerd. Het hedendaagse economisch denken ziet de economie als een stabiel systeem, dat naar evenwicht tendeeft – het ideaalbeeld van een vrije markt. Een crisis kan alleen ontstaan door een 'externe schok' – hoewel de financiële crisis ontstond in het hart van de financiële markt. Crisisvoorbereiding is toegang houden tot de financiële markt om te kunnen lenen. Daarom moet de economie 'robuust en weerbaar' zijn en 'moderniseren': flexibilisering van de arbeidsmarkt, langer doorwerken, aanpassing van pensioenen. Kapitaal zet de toon, arbeid moet aanpassen: de financiële markt eist rendement. Zo werkt kapitaal-isme.

spanning

De Eurozone biedt geen andere mogelijkheid: wisselkoersen aanpassen kan niet meer. Devaluatie van lire en peseta zou de pijn verdelen tussen zwakke economieën (minder import, want duurder) en sterke economieën

(want minder export). Sterke en zwakke economieën zitten nu met de euro aan elkaar geklonken, met voordeel voor de sterken en nadeel voor de zwakken. Dat geeft spanning, waarschuwingen werden en worden genegeerd. De met de euro uiteindelijk beoogde Europese politieke unie is verder weg dan ooit: daarin zouden Italië en Spanje zonder voorwaarden geld hebben gekregen. Italië en Spanje worden nu gedwongen hun economie te 'hervormen', onder toezicht van de EU-landen. Een 'lightversie' van Griekenland 2015: dat werd door de EU met harde hand gedwongen zijn economie te 'hervormen'. Of dat lukte? De Griekse economie kromp met 25 procent: daardoor kon Griekenland nog geen schulden aflossen, maar kreeg het, naast allerlei bijeffecten, wel weer toegang tot de financiële markt om aflopende schulden te vernieuwen. Wie wordt daar blij van?

olifant

Bij de keuze voor de euro is over dit soort neoliberal beleid niet gesproken. Het is hoog tijd deze 'Europese olifant' te benoemen, zoals Bert de Vries in zijn fraaie boek doet. <

ANDRÉ ZWARTBOL • redacteur [nd.nl/columns](#)

JOOP ZOU DE ZAAG IN HET HEK ZETTEN

Ik ken hem al zo'n 25 jaar. Hij woonde eerst verderop in de straat, later schuin tegenover. En opeens is Joop weg. We kennen elkaar niet eens heel goed. Het is een beetje zoals veel burens elkaar kennen: een groet, een praatje als je de skibox op de auto doet, en bij elkaar aan tafel als er in de buurt een parkeerprobleem is. Als je zolang bij elkaar in de straat woont, schept dat toch een band. Bij mij tenminste. Of het wederzijds is weet ik niet, en in feite is dat ook niet belangrijk. Ik voel het. Ik zie hoe Joops vrouw op straat wordt aangesproken. Ik zie schrikreacties, maar weet er het fijne niet van en heb niet de behoefte om eens te gaan buurten. Dat voelt ongepast. Later op de dag zie ik weer zo'n gesprekje op straat, en slaat een buurvrouw de handen voor haar mond. Het klinkt nu misschien een beetje alsof ik de hele dag voor het raam sta, maar in huizen zoals de onze, met de keukens aan de straatkant -en je bent nogal eens in de keuken - dan zie je nu eenmaal veel van wat er op straat gebeurt. En dus zie ik in de dagen erna ook de familie van Joop. Met een tas met spullen. En je voelt dat het geen gewone visite is. Net zoals de kinderen er vaker zijn dan anders.

Ik voel een grote aarzeling om te gaan vragen hoe het met Joop is. Alsof ik het antwoord al weet, maar niet wil horen. Ik zet m'n computer aan en ga naar de site van het rouwcentrum. Of het voor de uitbraak van corona ook al zo was, weet ik niet, maar tegenwoordig staan daar de namen van overledenen en hoe je de livestream van hun afscheidsdienst kunt volgen. En daar lees ik inderdaad wat ik vreesde. Joop is overleden.

Ik weet nog dat ik Joop vroeg of hij mee wilde doen aan een uitbreiding van onze achtertuinen. Joop voelde er weinig voor, want er zou dan hek komen op een plek waar hij het niet wilde. Hij zei maar alvast dat hij de zaag erin zou zetten als het er toch kwam. Ik vond dat jammer, want de rest van de bewoners voelde er wel voor, maar de gemeente had bedongen dat iedereen het zou moeten willen. Het feest ging dus niet door. Ik heb het Joop nooit kwalijk genomen. Hij was gewoon recht voor z'n raap. Misschien was het wel tegen die achtergrond dat het me in latere gesprekjes opviel dat ik 'm vaak zo zachtaardig en vriendelijk vond. Op mijn Chinese buurman na zwaaide niemand zo vriendelijk en lang als hij. Ik ga hem missen.

duizend woorden

RUTH VAN DER KOLK [nd.nl/nederland](#) BEELD AFP / LUIS ROBAYO

Eén beeld zegt meer dan duizend woorden.
Redacteur Ruth van der Kolk schrijft wat een foto uit het nieuws bij haar oproept.

Het mag niet wat deze man doet. Slapen in een leeg park van Cali, Colombia, terwijl de avondklok geldt. Binnen blijven is de opdracht. De strijd tegen het coronavirus is namelijk nog niet gestreden. Zo veel mogelijk thuis blijven wordt door veel mensen als zeer beperkend ervaren. Zéker als er een dreiging is van een avondklok. Maar wat als je geen huis hebt, zoals deze dakloze? Waar kun je dan terecht? Zouden er opvangcentra zijn? Of zouden die hem de deur hebben gewezen omdat ze, zeker nu, overvol zitten? Verscholen

ligt hij er niet bij, in het licht van een lantaarnpaal, op een stenen bankje, naast een sportveld. Met als enige eigendom slippers, spijkerbroek en een hemd kan hem weinig worden afgepakt. Eenzaamheid tijdens corona wordt vaak geïllustreerd door beelden van mensen die de deur niet meer uitkomen en weinig bezoek ontvangen. Maar dat gevoel kan ook onder de huid kruipen wanneer je door de straten in Cali slentert, die naarmate de dag vordert steeds leger worden, waardoor je telkens alleen overblijft.

JAAP THEUNISZ • gepensioneerd ICT-specialist [nd.nl/opinie](#) BEELD ANP / KOEN SUYK

BETER WORDT H

... *Het computerprogramma eHerkenning, waarmee onder andere ondernemers aangifte moeten doen, is onnodig omslachtig. En je hebt geen keus: je moet een abonnement nemen.*

Jaren geleden stopte ik een schadevergoeding van een werkgever in een pensioen-bv. Als je zo'n vergoeding op de bank zet, dan moet je direct met de fiscus afrekenen en betaal je relatief veel belasting. Door een bv op te richten voorkwam ik dat. Hoewel dit soort constructies nu niet meer zijn toegestaan, zijn er nog altijd duizenden. De overheid ziet ons als ondernemingen en stelt er ook allerlei eisen aan. Maar je beheert alleen je eigen pensioengeld. Er wordt zelden winst mee gemaakt. Groot was dan ook mijn verontwaardiging toen ik begin dit jaar beseftte dat ik als 'ondernemer' moest gaan betalen voor het 'voorrecht' om te

‘Kunnen inloggen werd opeens een betaalde dienst.’

mogen inloggen bij de Belastingdienst teneinde vennootschapsbelasting te mogen betalen. Diverse partijen, in de politiek onder andere de VVD, hadden inmiddels al moeite met de vreemde gang van zaken. Ik ging er dus van uit dat een en ander wel snel gerepareerd zou worden. Dat is uiteindelijk ook gebeurd, maar pas op 12 juni van dit jaar, met vele chaotische tussenstations. En het eindproduct is een bureaucratisch gedrocht. Om te beginnen was er de brief die we in december 2019 ontvingen. Daarin verbloemde de Belastingdienst zo veel mogelijk dat er betaald zou moeten worden. Op één plaats stond het woordje 'koopt'. Er werden ook alternatieven genoemd, zonder te vermelden dat die nog meer zouden kosten. Een telefoontje met de Belastingdienst leerde mij dat er nog geen noodmaatregelen waren genomen en dat ik toch echt eHerkenning zou moeten aanschaffen. Op dat moment moest de Eerste Kamer er nog mee instemmen! Inmiddels probeerden

de bedrijven die eHerkenning leveren (een voorportaal voor de website van de Belastingdienst), hun inkomsten veilig te stellen door korting te geven als je je voor meer jaren vastlegt. Net als bij de toeslagenaffaire en andere kwesties bij de Belastingdienst, kwamen in eerste instantie op vragen – van onder anderen Pieter Omtzigt van het CDA – ondeugdelijke en soms helemaal geen antwoorden. Maar het is ook zorgelijk hoe het ooit zover heeft kunnen komen. Er waren immers al afspraken met leveranciers van eHerkenning gemaakt vóór de Wet digitale overheid in werking trad of zou treden. Ondernemers werden voor een voldongen feit geplaatst. Zo werd inloggen opeens gezien als het afnemen van een dienst. Door het zo te noemen, moest ervoor worden betaald. Dit was een woor-

PETER DE WAARD • redacteur economie de Volkskrant [nd.nl/columns](#)

KOMT ER EEN EINDE A

... *De kosten in geld – gelukkig niet in mensenlevens – van de opeenvolgende krediet- en coronacrisis zijn nu al hoger dan die van de beide wereldoorlogen in de vorige eeuw.*

Het Internationaal Monetair Fonds denkt dat de totale overheidsschuld van de landen in de wereld door de great lockdown zal stijgen tot 101,5 procent van het mondiale bbp. Zelfs na de Tweede Wereldoorlog was die volgens berekeningen van het IMF niet zo hoog. Er is geen historisch precedent. Nooit eerder werd zo met geld gesmeten om economieën overeind te houden. Nu al is 10 biljoen euro uitgegeven om gezinnen en bedrijven door de crisis te loodsen zonder dat ze in armoede vervallen of omvallen. En in tegenstelling tot de zomer van 1945, toen de Duitsers en Japanners waren verslagen, heeft het coronavirus zich nog niet onvoorwaardelijk overgegeven. Hoogstens is er sprake van het begin van het einde. Of, om Churchill na de slagen om El-Alamein in WO II te parafraseren: het einde van het begin. De virusoorlog escaleert nog steeds. Wereldwijd lijkt het aantal gevallen nog telkens nieuwe records te breken. In landen waar het

HET ER OOK NIET VAN

Het kantoor van de Belastingdienst in Amsterdam.

denspel. In werkelijkheid bewijzen ondernemers de Belastingdienst een dienst door de aangifte digitaal aan te leveren in plaats van op papier. Hiermee worden kosten bespaard en daaruit zou de (verdere) automatisering betaald moeten kunnen worden. De Belastingdienst wees op de kosten van ontwikkeling en beheer van de belastingaangifte (die kosten waren er natuurlijk altijd al) en op de vele andere toepassingen van eHerkenning, bij vierhonderd overheidsorganisaties. Omdat je het voor meer zaken nodig zou kunnen hebben, mocht er opeens een prijskaartje aanhangen? Ook werd een ronduit betuttelend argument gebruikt: bedrijven zouden (door de kosten) worden aangespoord goed na te denken over het aantal medewerkers dat met eHerkenning mag werken. Het kostenbewustzijn van bedrijven werd

gestimuleerd, terwijl de overheid zelf de kosten juist wilde afwentelen op derden. Wat voor kostenbewustzijn was dat? Op zeker moment werd besloten dat eenmanszaken nog gewoon met DigiD konden inloggen. Een pensioen-bv heeft echter ook maar één 'medewerker', maar is toch geen eenmanszaak. We werden ten onrechte nog steeds over één kam geschoren met grote ondernemers.

marktwerking
Nu de kosten van één eHerkenning-account alsnog worden vergoed, kun je je afvragen of dit geld niet beter aan de Belastingdienst had kunnen worden gegeven. Dan had de 'dienst' van het inloggen gewoon gratis kunnen blijven. Nu wordt geld rondgepompt om te maskeren dat inloggen bij de Belastingdienst zich niet leent

voor marktwerking. Het werd alleen maar duurder en elk bedrijf, inclusief de pensioen-bv, heeft weer wat extra administratie. Er zit bovendien een risico aan het verschaffen van informatie aan leveranciers die eHerkenning mogen aanbieden. Er zijn nu bedrijven (en medewerkers) die er misbruik van zouden kunnen maken of waar een lek in de beveiliging kan optreden. Eerder was een project voor 'zakelijke DigiD' mislukt, deels doordat het gebruik niet verplicht was. Nu slaat men dus door naar een systeem dat én verplicht is, én gedecentraliseerd, én geprivatiseerd, én anders gefinancierd. In de automatisering heb ik altijd geleerd dat je niet te veel dingen in één keer moet willen veranderen. Als er dan iets misgaat, weet je namelijk niet meer waardoor dat komt. <

AAN DE SCHULDOPSTAPELING?

virus onder controle leek, laaien hier en daar nieuwe haarden op. Het IMF roept landen ook niet op nu te stoppen met het stimuleren. Dat zou riskanter zijn dan nog meer schulden maken. 'Maar de vraag is wel of die schulden niet een keer onhoudbaar worden', zo zegt IMF-directeur Gita Gopinath op haar blog. Hiermee wordt gezegd dat er met vuur wordt gespeeld. Het enige geluk is dat de rijkeluislanden – vooral westerse landen – vrijwel gratis hun schulden kunnen financieren, omdat de rente 0 procent of nog lager is. Zij hebben het op een akkoordje gegooid met de eigen cen-

trale banken die de overheidsschulden opkopen. Alleen in de eurozone zal dit jaar voor nog eens 2000 miljard euro extra op de balans van de ECB komen te staan. Waar het IMF zich wel druk over maakt: dat met de stimuleringsplannen massaal ondernemingen overeind worden gehouden die al gedoemd waren ten onder te gaan, zogenoemde zombiebedrijven. 'Het is zaak de gezonde bedrijven van de ongezonde te scheiden. De uitgaven moeten geconcentreerd zijn op groeisectoren zoals de digitale economie en niet op krimpsectoren zoals het reiswezen en de luchtvaart',

zo stelt het IMF, iets waarvan alvast de Europese regeringen zich weinig aantrekken. De Bank of Internationale Betalingen BIS stelde onlangs dat het aantal zombiebedrijven is geëxplodeerd in een tijd van megastimulering en negatieve rente. Een ander gevolg van de stimulering is dat het geld niet zo zeer terecht komt bij werknemers en mkb'ers, die werkloos worden of bankroet gaan, maar bij aandeelhouders en vastgoedbeleggers. Hierdoor ontstaan zeepbellen die niet het einde maar de opmaat zijn tot een oorlog, waarin wel mensenlevens op het spel staan. <

COLUMN

Anita Zeldenrust is ouder van een gezinshuis voor kinderen die (soms tijdelijk) niet thuis kunnen wonen. Zij schrijft elke maand een column.

ANITA ZELDENRUST nd.nl/columns

ZELFVOORZIENEND

Op mijn vraag op Instagram naar ideeën voor mijn column kreeg ik verrassende reacties. Zo vroeg een nicht van mij of ik iets wilde schrijven over zelfvoorzienend leven. Ik vermoed dat het komt door mijn Insta-spam met overvloedige moes-
tuinoogst en scharrelkippetjesromantiek. Nu is het ook echt waar dat ik zo blij als een kind iedere morgen mijn rondje verwondering door de tuin maak. Ik kan mijn geluk niet op als ik soms zomaar met handen vol aardbeien, sla en kip-peneieren de keuken in loop. Dat deel ik dan euforisch met ieder die het wil zien en proeven. Maar daar ligt verder geen enkele kennis van zaken of diep-liggend rentmeesterschapsbewustzijn aan ten grondslag. Was het maar waar. Ik doe maar wat. Dat we dit seizoen ki-lo's aardbeien konden plukken, was onverdiende zaligheid. Vorig jaar kocht ik drie kleine plantjes. Ik begon er enthousiast voor te zorgen, maar hoe lief ik er ook naar keek, hoe ik ook harkte, besproeide en bedreigende dier- en plantsoorten verdreef, het kwam ons te staan op welgeteld vijf zielige aardbeitjes, waarvan een deel ook nog was aangevreten door hongerig gevogelte.

verwende Jona

Als een verwende Jona die zijn verdorde boom verwenst, liet ik de hele boel links liggen. Ik had zo gehoopt dat de tijd en liefde die ik erin had gestoken mij zouden belonen. Dat had ik wel verdiend vond ik. Ik had zelfs geen zin meer om er in het najaar nog wat nazorg aan te besteden, dus liet het staan zoals het stond. En dan de kippen. De intelligente lockdown drong zelfs in de kippenren door. Vanaf halverwege maart weigerden ze pertinent het nachthok te verlaten. Ik dacht dat we een mooie deal hadden: zij wat voer en aandacht, wij iedere dag een paar verse eitjes. Was ik ook mooi verlost van mijn knagende schuldgevoel richting legbatterij en aanverwant kippenleed.

‘De dames bleken broeds te zijn.’

De dames bleken broeds en dat duurt een week of drie, las ik ergens op internet. Gaat vanzelf weer over als er niks uit te broeden is. Nou, maak er maar gerust drie maanden van. Als we daarvan afhankelijk waren geweest, hadden we dus drie maanden lang geen ei kunnen eten. 'Alles wat aandacht krijgt groeit', is zo'n uitspraak waar we in het onderwijs mee werden doodgegooid. Mijn aardbeienplanten doen daar niet aan. Juist zonder mijn toegewijde aandacht bleken ze zich dit voorjaar uitgebreid vermenigvuldigd te hebben. Ze begonnen vruchten voort te brengen waarop ze in de hof van Eden jaloeers zouden zijn geweest. Zelf groeide ik op in een nieuwbouwwijk van een stad (dat zal u na het voorgaande vast niet verbazen). De moestuinen die ik kende, waren van mijn grootvaders en brachten naar mijn idee alleen maar heerlijkheid voort, waar wij dankbaar onze diepvries en fruitschalen mee vulden.

superioriteit

Op Twitter las ik onlangs dat het christelijk denken over rentmeesterschap onze aarde verpest. Het gaat uit van een superioriteit die de mens ten opzichte van de natuur heeft, waardoor die slechts in dienst van de mens bestaat. Met als gevolg dat deze zodanig wordt gemanipuleerd dat de mens er toch kan uithalen waaraan hij behoefte heeft. Lekker makkelijk om de christenen daarvan de schuld te geven, maar het geeft wel te denken. Het zijn mijn huidige huis-tuin-en-keukenervaringen die mij lessen leren, me confronteren met de weerbarstige werkelijkheid van de natuur. Al mijn menselijk toedoen ten spijt. Ik ben dat niet zo gewend, en met mij een gehele generatie (stedelijke) boomers, X'ers en alles wat daarna komt. We hoeven nauwelijks meer iets op te merken van mislukte oogsten en hooguit een paar cent meer te betalen om toch te krijgen wat we willen. Maar daarmee lijken we Habakuk 3, vers 17 te herschrijven naar: 'Al zal de aardbeienplant niet bloeien, al zal de tomatenstok niets voortbrengen, al zal de oogst van de prei tegenvallen, al zal er geen kip meer uit z'n nachthok komen – toch zal ik juichen voor de volle supermarkt, jubelen voor de import uit Nieuw-Zeeland.' Zou dat nou de bedoeling zijn?

IN MEMORIAM

DOOR EYMEKE VERHOEVEN nd.nl/nederland BEELD YOUTUBE

VOOR CAREL HEINSIUS WAS GELOOF 'ALS GOEDE JAZZ: ZO RELAXED'

Na zijn bekering gebruikte jazz-muzikant Carel Heinsius zijn muzikale talent om anderen op God te richten. Hij overleed op 19 juli op 84-jarige leeftijd. De pianist won in 1957 de AVRO Jazzcompetitie, en een jaar later het Loosdrecht Jazz Concours. 'Maar toen zag hij de Heer en ging hij alleen nog stichtelijke jazz spelen. Op de echte jazzpodia kwam hij niet meer', beschrijft het Nederlands Jazz Archief. Sinds Heinsius de jazz wilde inzetten om te getuigen, was de veelbelovende muzikant opeens weer betaalbaar voor kleinere clubs. Samen met bassist Hans Felderhof en drummer Han Bennink vormde hij het Carel Heinsius Trio. Hun 'Jazz for Christ'-tournee ging langs Nederlandse campings en kerkgebouwen. Bennink zei in 2017 tegen *Het Parool* dat hij zelf weinig had met de preken en gebeden tijdens hun

optredens. 'Heinsius was volkomen in de Heere. Hij vroeg of ik gelovig was; ik beaamde om er vanaf te zijn, ik wilde gewoon spelen.' Hij bestempelt zijn oud-bandgenoot in datzelfde interview als 'lieve jongen'. De Jazz for Christ-optredens startte Heinsius met pianospel dat hem voorheen kenmerkte. Zo legde hij zijn werkwijze eens uit: 'Woest en onrustig. Dan ga ik langzaam over in een rustig nummer en daarna vertel ik de mensen die in de kerk zitten over mijn bekering en vertel ik dat ik in het geloof hetzelfde zit als als in goede jazz: het is zo relaxed.' Voor de EO ging hij in *Een handvol muziek* in gesprek met andere christelijke artiesten. Op NPO Radio 5 overpeinsde en bezong hij een zomer lang elke zondag het geloof in *Hardop Gedacht*. Op een cd met diezelfde naam staat het lied 'Waarom toch, Heer?', waarop Heinsius zingt over het 'sarcastisch hoongelach' dat klinkt als 'ik zeg dat ik over U heb doorgedacht'. Volgens journalist Rudie Kagie, die over de carrière van de pianist geschreven heeft, voelde Carel Heinsius zich onbegrepen door zowel zijn jazzvrienden als geloofsgenoten. Op 79-jarige leeftijd werd hij in het televisieprogramma *Podium Witteman* nog uitgeroepen tot de beste stationspianist van Nederland. De muzikant werd bij de enigszins ludieke prijsuitreiking geroemd als 'showman met de vingervlugheid van een 20-jarige'. Op sociale media memoreren bekenden Heinsius als 'een uniek en bijzonder mens' met een wonderlijke carrière, veel humor en een groot talent. <

NL

THEO HAERKENS nd.nl/nederland BEELD THEO HAERKENS EN ADVIESBUREAU SILVAVI

Stadsegel laat zich zijn geheimen niet snel ontfutselen

...Het gaat slecht met de egel, maar niemand weet waardoor dat komt en hoe de situatie te verbeteren is.

...Onafhankelijk van elkaar zijn de gemeente Zoetermeer en de Egelwerkgroep van de Zoogdiervereniging een onderzoek begonnen.

► ZOETERMEER

'Zoetermeer kent een opvallend hoge egeldichtheid', weet stadsecoloog Hendrik Baas. Concrete cijfers heeft hij niet paraat, maar er moeten ongeveer drie keer zoveel egels rondlopen in deze groene gemeente als elders. 'Een jaar of tien geleden is dat eens uitgezocht en toen waren alle 'kilometerblokken' bezet.' In verband met uitbreidingsplannen wil Baas de leefomstandigheden voor de egels in Zoetermeer verbeteren. Hij heeft opdracht gegeven voor een uitgebreid onderzoek naar de leefwijze van de stekeldiertjes. 'Hoe ze in het buitengebied leven is uitgebreid onderzocht, maar hoe ze dat in de stad doen weten we nog niet. Wel is bekend dat ze in stedelijk gebied meer slakken eten, terwijl er ook egels zijn die daar helemaal niet van houden en vooral insecten en wormen eten.' Nogal wat egels worden doodgereden, dat zijn meestal uitzwervende jonge mannetjes. Hun

dood is geen bedreiging voor het voortbestaan van de populatie. Baas wil de inwoners vragen de egel in de tuin meer ruimte te bieden. Hij maakt zich zorgen over het toenemend betegelen van tuinen. 'Mensen hebben het druk en weten niet wat ze ermee moeten.' De Egelwerkgroep doet een vergelijkbaar onderzoek in Steenwijk, Overijssel. 'We pakken het net een beetje anders aan: zij werken met in het wild gevangen egels. We wisselen onze ervaringen uit', aldus Roy Mol, onderzoeker bij ecologisch adviesbureau Silvavir uit Schalkhaar, Overijssel, dat het onderzoek uitvoert.

'Egels kunnen in één nacht wel zeven kilometer lopen.'

Voor de proef zijn zes egels uitgezet die voorzien zijn van twee piepkleine zendertjes. De ene zendt tussen acht uur 's avonds en twee uur 's nachts een signaal uit, waarmee de onder-

zoekers de diertjes kunnen lokaliseren. Het tweede zendertje is gekoppeld aan een gps-signaal waarmee de positie van het dier 's nachts op gezette tijden wordt geregistreerd. Die informatie kan op een paar meter afstand worden uitgelezen. 'Ze kunnen in één nacht wel zeven kilometer lopen', vertelt Baas. Maar egels zijn echte scharrelaars en lopen niet in één rechte lijn. Doorgaans verplaatsen ze zich per etmaal niet meer dan enkele honderden meters terwijl ze hun kostje bij elkaar zoeken.

verwend

De diertjes die de Egelopvang in Zoetermeer wat langer had vastgehouden ten behoeve van dit experiment, zijn op 19 juni uitgezet. Het onderzoek duurt tot eind augustus. Twee keer in de week worden de dieren opgezocht en worden hun gangen nagegaan. De Wet op de Dierproeven verplicht de onderzoekers het welzijn van de beestjes regelmatig te controleren. 'Dat betekent dat we ze elke twee weken vangen en wegen', aldus Mol, die nauwgezet bijhoudt waar hij de verschillende egels aantreft en regelmatig overlegt met de instanties. De egels verloren, anders dan de wildvang van de Egelwerkgroep, de eerste week wat gewicht. 'Ze waren in de opvang te veel verwend', meent Baas 'en buiten lopen ze veel meer. Later bleven ze keurig op gewicht.' De tocht begint bij de kinderboerderij in Meerzicht, een wijk met grote flatgebouwen omgeven door veel groen, waterpartijen en grote bomen. Mol stelt zijn antenne met ontvanger – 'Biotracker' – in op de egel die hier is uitgezet. Ieder beestje heeft een eigen frequentie, zodat ze altijd van elkaar te onderscheiden zijn. De zendertjes zijn met epoxy vastgezet aan een paar kortgeknipte stekels – 'Dat is net haar, daar voelen ze niets van' – wat kans vermindert dat de zendertjes ergens achter blijven hangen. Na de proef worden de zendertjes weer verwijderd. 'Plok, plok, plok', doet de zender die een bereik heeft van honderden meters. De egel bevindt zich dus binnen die afstand. Mol draait aan wat knopjes op het doosje dat hij op zijn borst draagt, beweegt de antenne boven zijn hoofd en bepaalt de richting. Na enkele tientallen meters stopt hij bij wat struiken aan de waterkant met daaronder brandnetels en kruiden. 'Hier moet hij zitten.' Voorzichtig schuift hij wat groen opzij om beter zicht te hebben. Een egel levert dat niet op, maar het signaal blijft. Baas springt bij en de mannen schuifelen gehurkt en half kruipend onder laaghangende takken door. Geen egel te vinden. 'Hier is wel een nest van gedraaide planten', meent Baas. Maar de zoektocht levert niets op. 'Misschien is hij zijn zender verloren en is die hier blijven liggen', veronderstelt Mol, die onverstoorbaar blijft zoeken naar het metalen ding van

Onderzoeker Roy Mol aan het werk op een nachtelijk industrieterrein.

NL

SERENA FRIJTERS EN JORIS TIELEMAN / VK nd.nl/nederland

Flexitariër eet nog graag z'n bal gehakt en kipfiletje

...Vleesvervangers zijn overal te krijgen, steeds meer mensen zeggen minder vlees te eten.

...En toch gaat er elke dag nog zo'n twee ons vlees per persoon doorheen.

► AMSTERDAM

Elke snackbar en hamburgerzaak verkoopt vegaburgers, en de koeling met nepworstjes knaagt steeds meer schapruimte af van de rekken echt vlees. Liggen er binnenkort alleen nog maar sojaspareribs op de barbecue? In 2010 waren vegetariërs en veganisten nog exoten. De RIVM-voedselconsumptiepeiling bracht ze onder in dezelfde categorie als macrobioten en antroposofen, samen goed voor 1,1 procent van de bevolking. Inmiddels eet één op de twintig Nederlanders geen vlees meer. Bijna de helft van de Nederlanders noemt zich flexitariër, of iets minder gekunsteld vleesverminderaar. Deze groep steeg van 14 procent van de vleeseters in 2011 naar 43 procent in 2019. Toch is het de vraag of dit een verschuiving in vleesconsumptie is, of vooral in zelfbeeld en mores. Meer dan de helft van de Nederlanders

vindt het belangrijk om minder vlees te eten. Maar van de flexitariërs eet bijna een kwart minstens vijf dagen in de week vlees, en sommigen zelfs elke dag. Mogelijk laten zij de tweede gehaktbal liggen. Of consumeren zij vooral tussen de maaltijden door vleesvrij?

eigen lichaamsgewicht

We eten met z'n allen niet veel minder vlees dan voordat we het woord flexitariër hadden bedacht. Per Nederlander ging er in 2017 ongeveer 76 kilo vlees doorheen, volgens Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties (FAO) is dat ongeveer ons eigen gemiddelde lichaamsgewicht. Of elke dag 208 gram. In 2010 was het gemiddelde 78 kilo. Dit is het 'karkasgewicht', inclusief been, vet en zwoerd, de delen die de meeste mensen laten liggen. Ongeveer de helft eten we echt op. In de VS wonen de grootste carnivoren, zij eten 124 kilo per persoon per jaar. Het meest vegetarische land ter wereld blijft India. Daar wordt al zestig jaar lang zo'n 4 kilo vlees per persoon per jaar gegeten. Het gemiddelde wereldwijd is 43 kilo. We eten hier dus nog bijna twee keer zo veel vlees als de gemiddelde wereldburger. <

Het zendertje is met epoxy vastgezet aan een paar kortgeknipte stekels. ‘Daar voelen ze niets van.’

luttele centimeters met een dunne antenne van vijftien centimeter. Maar die blijkt onvindbaar.

tuinen
Elders in Meerzicht tegen het grote Westerpark aan, staan grote huizen met dito tuinen met daartussen parkeerhavens. Anders dan in het park kunnen de egels hier gemakkelijk in particuliere tuinen terechtkomen. Hagen zijn voor een egel geen belemmering en een hek met een opening van zo’n dertien centimeter is evenmin een barrière. Voor de onderzoekers ligt dat anders. Mol steekt zijn antenne hier boven een metershoge schutting uit om te horen of de egel daar ergens zit. ‘Bijna altijd informeren mensen wat we aan het doen zijn, zeker als het donker wordt’, grijnst Mol. Om duidelijk te maken dat hij geen kwaad in de zin heeft, draagt hij een felgeel hesje met het embleem van het bedrijf waarvan hij samen met Sil Westra eigenaar is. ‘Om problemen te voorkomen geef ik vrijwillige medewerkers een brief mee waarin staat wat we aan het doen zijn’, vertelt Baas, die in het voorbijgaan wijst op de mooie resultaten die bewoners boeken in het gemeentelijk groen dat zij collectief beheren. ‘Kijk eens, een wespenorchis!’ Ook deze egel laat zich niet zien. Mol

meent dat het diertje nogal beweeglijk is en houdt er rekening mee dat het naar het uitgestrekte park verderop is getrokken. Met de antenne boven zijn hoofd en het oog op het

controlekastje op zijn buik, loopt hij een blokje om. Geen spoor van de egel te vinden. De administratie wordt bijgewerkt en voort gaat het,

naar het bedrijventerrein Lansinghage ten zuiden van de snelweg A12. Op een parkeerplaats voor een grote hal sluiten vrachtwagenchauffeurs de gordijntjes van hun cabine om te

slapen. De zware dieselmotoren laten ze draaien om de bederfelijke lading te koelen. Op wat meeuwen en een overvliegende scholekster na doet niets in deze omgeving denken aan natuur. In vergeten stukken tussen de bedrijfsgebouwen bloeit de witte peen uitbundig. Mol en Baas waden door het kniehoge groen en jagen een koppel patrijzen op dat aan de voet van een windmolen de nacht doorbrengt. ‘Plok, plok, plok’, zegt de ontvanger. Achter de hal belemmert een hek de doorgang zodat Mol om het gebouw heen moet. Ook daar staat een hek. Toch kan de egel niet ver zijn, meent hij, want hij slaagt erin de data uit te lezen. ‘Het signaal is zo goed, misschien zit hij wel onder dat aanhangertje.’ Zo gaat het ook bij de egel in een plantsoen die zich schuilhoudt onder een bos braamstruiken. Mol, korte mouwen, zoekt met zijn zaklamp naar een mogelijkheid er dieper in door te dringen. Vergeefs, toch is hij niet ontevreden. ‘We zijn zo dichtbij dat ik de informatie toch kan uitlezen.’ Jammer vindt hij het wel dat hij geen egel te pakken heeft gekregen vanavond. ‘Ik had er graag één met zender laten zien, maar zo is de natuur. Echt jammer is dat we zo niet kunnen controleren hoe het met het welzijn van de dieren is.’ <

Stadsecoloog Hendrik Baas (l.) en Roy Mol zoeken naar de egel.

Topkwaliteit voor de laagste prijs!

Omdat het kan ...

TRENDline
PAUL ROESCHER

Trendline New-York greeploos

Elders 7800,-

Incl. 5 apparaten: **OpeningsActie**

3795,-

Feestelijke opening afdeling Trendline keukens!

Met de introductie van de **nieuwe afdeling** is Paul Roescher de concurrentie weer een slag voor!

Trendline: keukens tot €5500,-

Tot wel 50% goedkoper dan elders!

Duitse kwaliteit, softclose, voorgemonteerde kasten en tot wel 50% voordeliger dan elders! Hoe we dat doen? Uitgekiend assortiment, massale inkoop, no-nonsense-aanpak en géén onnodige duurmakers. **Profiteer van de openingsknallers!**

klanten vertellen

90% van de klanten beveelt Paul Roescher aan!

Trendline Miami

OpeningsActie
Elders 10.399,-

5499,-

Total black qua keuken en apparatuur. Prachtige designkeuken met schiereiland en royale kastenwand. Keuken zoals afgebeeld inclusief 5 apparaten.

Portugese badkamer

Compleet als afgebeeld
Normaal 5499,-

3650,-

Kies voor de mediterrane veelkleurigheid gecombineerd met strakke vormen. Maten en samenstelling zijn volledig aan te passen. Excl. decoratie.

Tafel + 4 stoelen

Normaal 1890,-
OpeningsActie

999,-

Keuken en eettafel in stijl! Voor alle tafels geldt: alles is mogelijk, 100% maatwerk. **Tafel model Ovium 180x90cm** incl. 4 designstoelen

Maatwerk schuifkast

Volledig op maat gemaakt!
Inclusief basis interieur!

495,-

Voorbeeld: kast 294cm breed = 3m x €495 = €1485,-. De hoogte bepaalt u zelf, max. 270cm, deur max. 98cm breed.

XXL vloertegel

OpeningsActie
Geen 89,-

39,-

XXL Tegel 150x75 cm naar keuze in beton of steen-look in 3 kleuren. Zeer stapvast. Deze bijzondere maat maakt het bij uitstek geschikt voor het gehele woonbereik.

PVC visgraatvloer

Totaal incl. egaliseren + leggen + materiaal

OpeningsActie Geen 80,-

5995,-

*Prijs afhankelijk van ondergrond en pakinhoud. Prijs geldt vanaf 35 m².

Visgraat PVC vloer Topkwaliteit in stijlvolle uitvoering met voelbare houtstructuur. Slijtvast voor zeer intensief gebruik! Uitermate geschikt voor vloerverwarming.

- + Inmeten & voorcontrole
- + Primer
- + Primer aanbrengen
- + Egaline Plus
- + Egaliseren
- + Schuren
- + Reinigen
- + PVC lijm
- + Leggen

Aanstaande vrijdag en zaterdag:

Acties Proeverij Kook- & Bakfestijn Demonstraties Lunch Noviteiten

Ik trakteer op heerlijke, eigengemaakte soep en lekkernijen.

Om veilig en tegelijkertijd zo leuk mogelijk winkelen te garanderen, hebben wij noodzakelijke maatregelen getroffen!

Met Megastores in:

Rijssen: Plaagslagen 2

(0548) 540 340

Apeldoorn: Vlijtseweg 196

(055) 360 1747

Keuken of badkamer kopen is een verzorgd en veilig dagje uit bij Paul Roescher!

PAUL ROESCHER
KEUKEN • BAD • VLOER • HAARD

Open: di. t/m vrij. 9-18 uur (zat. -16.30 uur). Koopavond = do. Zon/feestdagen gesloten. Gehele vakantieperiode open!

GERRIT-JAN VAN HEEMST nd.nl/nederland BEELD ISTOCK

'Vaak denken mensen dat topsporters onverwoestbare krachtpatsers zijn die elke storm met gemak doorstaan', zegt medisch wetenschapper Vincent Gouttebarg. 'Maar je moet niet vergeten dat ook topsporters van vlees en bloed zijn, die juist door hun uiterst gedreven instelling serieus in problemen kunnen komen.'

Angst en paniek in de topsport

...Topsporters kampen vaker met psychische problemen dan je zou denken.

...Ze gaan geregeld gebukt onder de hoge verwachtingen.

► AMSTERDAM

We pakken het roemruchte 'polletje' er maar bij. Het is april 1987 als PSV-doelman Hans van Breukelen in de slotfase van het uitduel bij Feyenoord flink met de bal stuitert, voordat hij wil uittrappen. Door een oneffenheid in de grasmat blijft de bal plots doodstil liggen in De Kuip. Van Breukelen raapt hem op en wil hem bij een 1-0 voorsprong zover mogelijk wegknallen. Maar tot zijn verbazing klinken dan de schelle fluittonen van arbiter Albert Thomas, die de spelregels perfect beheerst en weet dat een keeper in deze situatie de bal niet meer mag oppakken. De gevolgen voor PSV en vooral Van Breukelen zelf zijn dramatisch. Feyenoorder Keje Molenaar knalt zijn club uit de toegekende vrije trap als nog op 1-1 en in de media is Van Breukelen de gebeten hond. 'Ik lag al een tijdje onder vuur, omdat een deel van de kranten liever Stanley Menzo van Ajax in Oranje wilde', blikt Van Breukelen terug. 'Vooral in *De Telegraaf* moest ik het ontgelden; de Amsterdamse krant die altijd erg op de hand is van Ajax. Ik was destijds een streber en perfectionist bij uitstek, dat had altijd in mijn karakter gezeten. Ik was vreselijk moeilijk voor mezelf en kon het niet verkroppen wanneer ik in een wedstrijd een domme fout had gemaakt.'

Van Breukelen trok zich de storm van kritiek erg aan. Hij had als gelouterde doelman moeten weten dat hij de bal niet meer had mogen oprapen in Rotterdam. Vlak voordat hij dat jaar op vakantie ging met zijn toenmalige vrouw Karin, kreeg hij bovendien een vernietigend artikel in een gezaghebbend Belgisch voetbalmagazine onder de neus geduwd, dat hem 'een geboren verliezer' noemde. 'Het was een rottijd', vervolgt Van Breukelen. 'We werden nog wel kampioen met PSV, maar ik ging met een heel vervelend gevoel met vakantie. Ik had vaak te veel last van mezelf en vroeg me af hoe ik kon afrekenen met het negatieve en soms bijna angstige gevoel waarmee ik het veld opging. Ik was nooit een natuurtalent geweest en was door mijn wilskracht toch ver gekomen. Maar mijn streberigheid zat me bij vlagen gewoon te veel dwars.'

ongelukkig ontslag

Van Breukelen leerde zichzelf aan in zijn hoofd positieve beelden te maken van specifieke spelsituaties. Hij 'imageerde' er lustig op los en zag zichzelf in de dagen voorafgaand aan de wedstrijd fraaie reddingen maken. 'Ik maakte van de nood een deugd en begon te denken in uitdagingen. Ik zag belangrijke duels steeds meer als een mooie kans, in plaats van een regelrechte bedreiging. Ik kreeg veel meer plezier op het veld en won in de zomer van 1988 de Europa Cup 1 met PSV, om een maand later in Duitsland ijskoud Europees kampioen met Oranje te worden. Prachtig natuurlijk, ik vertel mijn verhaal al-

tijd met veel plezier wanneer ik voor mensen in het bedrijfsleven een lezing geef. Ik wil mensen inspireren en ze een boodschap meegeven. Het is niet fijn en gezond als je strak van de spanning aan je werk of wedstrijd begint. Ik zal altijd aan 'het polletje' herinnerd blijven worden, want dat moment groeide in de Nederlandse voetbalwereld uit tot iets heel groots. Gelukkig heb ik daarna nog heel mooie prijzen mogen winnen, denk ik altijd maar.' Als technisch manager van de KNVB kreeg Van Breukelen in 2017 te ma-

'Gelukkig heb ik daarna nog heel mooie prijzen mogen winnen.'

ken met een ongelukkig ontslag, dat stevige burn-outklachten tot gevolg had. Je kunt iemands ware gedaante nu eenmaal nooit helemaal uit zijn persoonlijkheid wegsnijden. Vincent Gouttebarg is een voormalige Franse profvoetballer die zich in het AMC als medisch wetenschapper specialiseerde in psychische klachten in de sport. 'Wij zijn echt klinisch psychologen die focussen op psychiatrische aandoeningen als depressie, angst en paniek.' Gouttebarg, hij speelde enkele jaren voor FC Volendam en spreekt perfect Nederlands met een accent (topsporter), stelt dat er in de topsport

meer mensen aan dergelijke aandoeningen lijden dan doorgaans gedacht. 'Vaak denken mensen dat topsporters onverwoestbare krachtpatsers zijn die elke storm met gemak doorstaan', vervolgt de Fransman die tevens als medisch hoofd voor de wereldvoetbalvakbond FIFPRO werkzaam is. 'Maar je moet niet vergeten dat ook topsporters van vlees en bloed zijn, die juist door hun uiterst gedreven instelling serieus in problemen kunnen komen. De druk is vaak groot, het is de sporters haast niet toegestaan een paar keer op rij te falen. Dan zijn ook zij kwetsbaar, wijzen de cijfers uit. Psychiatrische aandoeningen komen evenveel in de topsport voor, als elders in de maatschappij.'

niemand meer

Onlangs maakte de Zweedse tennisser Tommy Söderling wereldkundig dat hij enigszins was hersteld van een negen jaar durend tranendal dat werd beheerst door angst en depressie. Ook in de Nederlandse topsport zijn bekende voorbeelden aan te wijzen van sporters die psychisch leden. Schaatser Stefan Groothuis kampte met depressies, net als wielrenner Lieuwe Westra. Voetballer Jordi Hoogstrate gold in een eerder tijdvak jaren bij FC Groningen en PSV als toptalent, maar depressies en psychoses dwongen hem al vroeg tot een aftocht zonder glorie. De middenvelder Hoogstrate had misschien wel net zo goed kunnen worden als zijn generatiegenoten Wesley Sneijder en Rafaël van der Vaart, zeiden

insiders. Hoogstrate houdt het kort wanneer hem per sms gevraagd wordt om terug te bellen: 'Geen interesse'. Ook Groothuis houdt de boot af. 'Ik voel niet de behoefte om nog veel met mijn psychische klachten bezig te zijn.' Met Westra lukt het überhaupt niet om contact te krijgen en het preciaire onderwerp te bespreken.

'Psychische klachten zijn pijnlijk en kunnen jaren aanhouden', zegt Vincent Gouttebarg, gevraagd naar de impact van een depressie of psychose. 'Wat we vaak zien, is dat sporters ook na hun loopbaan met een psychiatrisch ziektebeeld te maken kunnen krijgen. Ze hebben jaren volop in de belangstelling gestaan en weten plots niet meer hoe ze de dag moeten doorkomen. Ze zijn niemand meer, om het zo even te zeggen. Het is niet iedereen gegeven om dan een zinvolle en bevredigende invulling aan de dag te geven. Het komt dan ook geregeld voor dat mensen flink aan de alcohol gaan. Tijdens de loopbaan zelf zie je ook dat ernstige blessures voor somberheid kunnen zorgen. De sporter maakt zich dan zorgen, of heeft het moeilijk met het vaak eenzame en langdurige herstel.' In het AMC biedt Gouttebarg hulp voor profvoetballers die gebukt gaan onder het zogenaamde zwarte gat. In Nederland, besluit hij, bekommert de sportwereld zich voldoende om sporters met psychische klachten. 'NOC/NSF neemt de materie gelukkig buitengewoon serieus. We hebben hier het besef dat psychische klachten net zo moeilijk kunnen zijn als een ernstige knieblessure.' <

Zuivel in een gouden jasje

...Ook kaasbedrijf Kaptein Groep wordt getroffen door corona, dat de levering aan de toeristische sector lamlegde.

...Maar als familiebedrijf, dat in de eerste plaats op continuïteit koerst, heeft het goede papieren om de crisis te doorstaan.

► **HEILOO**
Financieel wijzer wordt ze er niet van. Maar voor Mireille Kaptein, CEO van kaasverpakker en verwerker Kaptein Groep, heeft de coronacrisis één voordeel. Ze heeft haar titel 'Zakenvrouw van het jaar 2019' geprolongerd omdat door de lockdown geen nieuwe zakenvrouw kon worden gekozen. Nog een jaar langer zal de Heiloose zuivelkoningin van Linda tot en met *Het Financieele Dagblad* en *Business Magazine* op een voetstuk staan als vrouwelijk rolmodel, powervrouw en *businessbabe*. Maar blij is ze niet met deze crisis. De export van haar producten heeft een gevoelige knauw gekregen, want een groot deel van de kaas en boter die het bedrijf verpakt, is bestemd voor de toeristische sector (vliegtuigen, cruiseschepen), horeca en bedrijfsrestaurants – sectoren die door de crisis op hun gat liggen. 'Gelukkig hebben we dat deels kunnen compenseren doordat we meer konden leveren aan de supermarkten en speciaalzaken. Daar steeg de afzet omdat mensen nu vaker thuis eten', zegt ze opgelucht. Ook de maaltijden- en sandwichindustrie kocht meer kaas. Kaptein Groep heeft ook geen beroep hoeven te doen op de steunregeling. Er zijn geen mensen ontslagen. Verstoringen deden zich wel voor. Zo werden de containers met producten van Kaptein in China enige tijd niet gelost door de lockdown. En toen de lockdown daar voorbij was, kon niet naar China worden geëxporteerd doordat er hier te weinig containers waren. 'Maar het zal wel een jaar worden dat de omzet niet groeit. En onze inzet is groei', verzucht ze. Kaptein (48) heeft dit nog niet meegemaakt sinds ze in 2009 het roer bij het familiebedrijf overnam van haar vader René. Sinds dat jaar steeg de omzet elk jaar, ook als gevolg van overnames – zoals die van het 137 jaar oude Eysen in Oosthuizen, de uitvinder van de smeerkaas.

realist
Kaptein is een realist. 'Als ondernemer moet je ermee leven dat je sommige dingen nu eenmaal niet in de hand hebt. Je kunt een businessplan opstellen, maar bij een pandemie zoals nu kan dat zo de prullenmand in. We hebben het ook ervaren toen een boycot van Rusland werd afgekondigd.' Kapteins adagium is dat niet 'de sterkste wint', maar de 'meest flexibele' – degene die zich best aanpast aan veranderende omstandigheden. Het bedrijf afficheert zich graag als 'de flexibele verpakker van kaas, boter, smeltkaas en poederkaas'. Sinds vier jaar heeft Kaptein een nieuw bedrijfsspan op een industrie-terrein in de gemeente Heiloo, vlak bij Alkmaar. Ze wijst vanuit haar kantoor op het AZ-stadion aan de horizon en op de A9, de belangrijke ontsluitingsweg voor de distributie van de kaas. 'Ons kantoor is een energievriendelijk gebouw met acht-

Mireille Kaptein, sinds 2009 algemeen directeur.

De opgestapelde kazen koopt Kaptein bij grote kaasfabrieken in het land.

honderd zonnepanelen en veel daglicht. En we hebben nog 4000 vierkante meter grond braak liggen. Hier willen we een pand bouwen om onze activiteiten in Oosthuizen onder te brengen. Dan hebben we alles op één plek.' Ondanks corona en het advies aan het kantoorpersoneel om thuis te werken, staat het parkeerterrein behoorlijk vol. Het productiepersoneel is volop aan het werk. En op de kan-

toren zitten ook mensen, zij het op veilige afstand van elkaar.

mozzarella en cheddar
Mireille Kaptein leidt het familiebedrijf, maar ook haar drie jaar oudere zus Heidi en haar echtgenoot werken er. Ze is niet bang dat ze hun de les moet lezen. 'Mijn vader dacht nog top-down. Mijn leiderschapsmodel is juist gebaseerd op communicatie van beneden naar boven. Ik ga voor sa-

menwerken en verbinden. Alle mensen hier zie ik als collega's.' Het familiebedrijf werd in 1936 door haar opa Willem Kaptein opgericht als kaashandel. Eerst zat het in Beverwijk, later in Velsen. Haar vader René begon kaas te verpakken, omdat het product daardoor langer houdbaar bleef en hygiënischer was. De eerste klanten waren ziekenhuizen, later kwamen daar bedrijfsrestaurants en de horeca bij. Zelf kaas

KAPTEIN GROEP

► WAAR Heiloo

► SINDS 1936

► OMZET 90 miljoen euro

► WERKNEMERS 180

maken doet Kaptein niet. De opgestapelde kazen, enorme vierkante blokken en grote ronde, worden gekocht bij een handvol grote kaasfabrieken in het land zoals Friesland-Campina en DOC Kaas. Kaptein stelt daarbij strikte eisen, want het bedrijf wil alleen hoogwaardige producten. Daarna wordt de kaas gesneden of verwerkt tot smeerkaas, strooi- en poederkaas en vervolgens verpakt. Het bedrijf beperkt zich al lang niet meer tot Nederlandse kaassoorten; ook mozzarella en cheddar worden hier ingepakt. Afnemers zijn de groothandel en importeurs in inmiddels zo'n 55 landen ter wereld. 'Mijn vader is gaan exporteren naar andere Europese landen. Sinds ik de leiding heb, exporteren we ook naar China, de VS en het Midden-Oosten. We hebben zelf geen verkoopkantoren in het buitenland. Alles wordt geregeld vanuit Nederland. Dat werkt heel goed.' Poederkaas wordt met name verkocht voor deeg, pasta's en kaas-croissants. Pakjes Echte Boter met een gouden wikkel zijn een visitekaartje van het bedrijf. 'Daar staat ook Kaptein op de verpakking. Soms krijgen we reacties uit China of de VS.' Ook wordt Old Alkmaar-kaas als eigen merk verkocht.

vegan kaas
De nieuwste stap is de productie van vegan 'kazen', gemaakt van kokosolie, in de vestiging in het Belgische Bilzen. Mireille Kaptein is ervan overtuigd dat dit 'plantaardige product' – 'we mogen het geen kaas noemen' – geen hype is, maar een groeimarkt. Consumenten worden bewuster. Het verpakken van een of twee plakjes kaas in plastic, zoals Kaptein doet, lijkt echter niet erg milieuvriendelijk. Maar ze denkt dat het voorlopig niet anders kan. 'Zonder verpakking zou je het paard achter de wagen spannen. Je krijgt enorm veel voedselverspilling. Nederlanders gooien al 41 kilo voedsel per jaar weg omdat het niet meer goed is of er niet meer lekker uitziet. 'Wij kiezen bij het selecteren van de verpakking voor plastics die goed recyclebaar zijn. Onze vegan kaas zit in papieren verpakkingen. En de verpakking van onze boter is papierperkant. Wij produceren traditionele Nederlandse kaas en boter, maar die moeten wel passen in de tijdgeest van nu.' Dat geldt niet alleen voor duurzaamheid: Kaptein haakt ook in op de veranderende bevolkingssamenstelling. Ook halal en koosjer kazen worden verpakt. De crisis heeft de voordelen van een familiebedrijf nog eens extra duidelijk gemaakt. Het doel van Kaptein Groep is niet in de eerste plaats rendement, maar continuïteit. Mireille Kaptein heeft twee zonen van 21 en 17 jaar. Of die in het bedrijf komen, is nog niet zeker. 'Laat ze eerst de wereld maar eens ontdekken.' Als het kan, moet Kaptein nog heel lang een familiebedrijf blijven. Van een overname wil Mireille niets weten. Eerder zal Kaptein zelf overnemen, want de zuivelmarkt is groter dan alleen kaas en boter. <

WEER

NEDERLAND

RAYMOND KLAASSEN

Enkele bui

Hollands zomerweer kenmerkt zich door wisselvalligheid. Mooie, zonnige dagen met stapelwolken worden afgewisseld met mindere dagen waarbij bewolking overheerst en er ook neerslag valt. De temperatuur is daarbij vaak gematigd zo tussen 20 en 24 graden met soms een uitschieter naar boven of naar beneden. De afgelopen weken zijn we met dit typische Hollandse zomerweer geconfronteerd en ook de komende dagen komt daar nog niet veel verandering in. Zo is het maandag weer wisselend bewolkt met soms wat zon. De temperatuur ligt tussen 22 graden aan zee en 24 of 25 graden in het binnenland. In Limburg wordt het mogelijk nog iets warmer. Overdag kan er lokaal een bui vallen. Ook dinsdag blijft het niet overal droog. In de middag komen er wel meer opklaringen. Het wordt 20 tot 24 graden bij een matige wind uit westelijke richtingen. Langs de kust waait het iets harder. In de tweede helft van de week neemt de kans op buien duidelijk af. Daarnaast wordt het zonniger waardoor de temperatuur iets verder kan gaan oplopen. Richting het weekend neemt de kans op zomerse temperaturen toe. Mogelijk pakken we vrijdag nog net een tweede landelijk zomerse dag mee in juli. Het is en een schamel totaal voor de hooimaand. Juli kent gemiddeld zo'n 9 zomerse dagen.

EXTREMEN

Warmst:	35,4 °C	in 2018
Koudst:	4,8 °C	in 1963
Natst:	33,1 mm	in 1918

VORIG JAAR

Maximum	28.8 °C
Minimum	18.5 °C
Aantal mm	2.2 mm

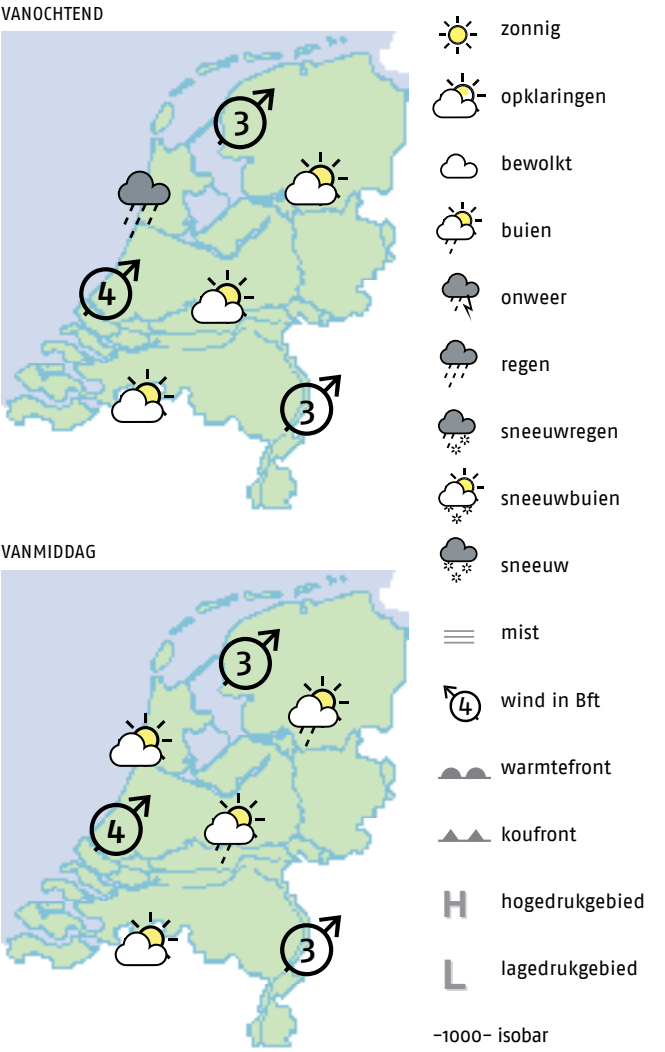

COLOFON

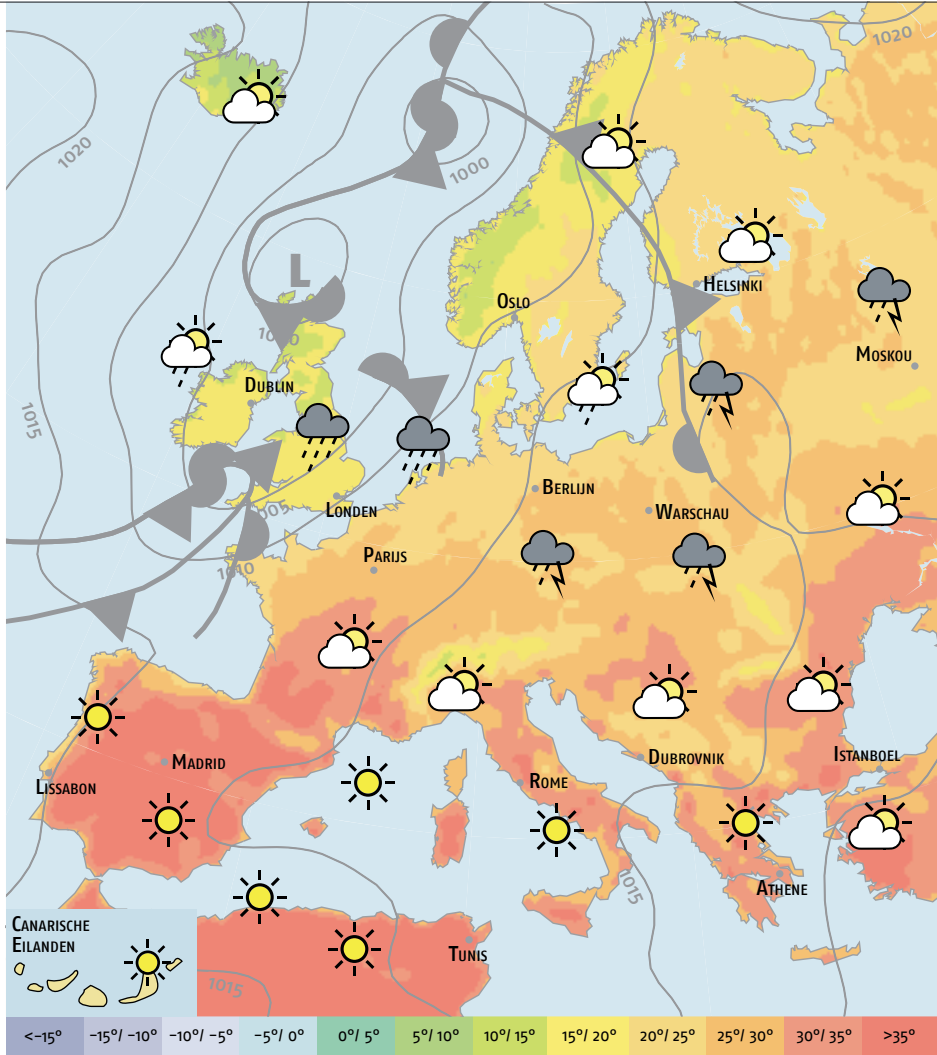
Uitgave van Nederlands Dagblad B.V.
Berkenweg 11, 3818 LA Amersfoort.
Postbus 2085, 3800 CB Amersfoort.
Tel. 088 1 999 999, www.nd.nl.
Nederlands Dagblad B.V. maakt deel uit van Nedag Uitgevers B.V.
Directie: Rinder Sekeris en Sjirk Kuijper
Uitgever: Rinder Sekeris

REDACTIEADRESSEN
ALGEMEEN Postbus 2085, 3800 CB Amersfoort, tel. 088 1 999 999; e-mail: redactie@nd.nl
POLITIEKE REDACTIE: Postbus 20018, 2500 EA Den Haag, tel. 070 3183180; e-mail: politiek@nd.nl

ABONNEMENTEN
tel. 088 1 999 999, e-mail: abonneeservice@nd.nl
ABONNEMENTSPRIJZEN
Digitaal en papier per maand € 38,50 per kwartaal € 115,00 per jaar € 439,00
Digitaal en zaterdag papier per maand € 25,40 per kwartaal € 74,30 per jaar € 289,40
Digitaal, vrijdag en zaterdag papier per maand € 29,40 per kwartaal € 86,30 per jaar € 336,00

EUROPA

NEDERLAND	VANDAAG	MORGEN	EUROPA	VANDAAG	MORGEN	WERELD	VANDAAG	MORGEN
stad	weer	°C	stad	weer	°C	stad	weer	°C
Amsterdam	neerslag	22	Athene	zonnig	33	Antalya	bewolkt	32
Apeldoorn	bewolkt	23	Barcelona	zonnig	30	Bangkok	onweer	35
Arnhem	bewolkt	23	Berlijn	onweer	25	Buenos Aires	bewolkt	12
Breda	bewolkt	26	Boedapest	bewolkt	29	Casablanca	bewolkt	27
Den Bosch	bewolkt	24	Bordeaux	zonnig	33	Curacao	bewolkt	31
Den Haag	neerslag	22	Brussel	bewolkt	24	Delhi	bewolkt	41
Den Helder	regenbui	22	Dublin	regenbui	18	Johannesburg	zonnig	17
Eindhoven	regenbui	26	Frankfurt	bewolkt	28	Lima	bewolkt	18
Emmen	bewolkt	22	Heraklion	zonnig	31	Los Angeles	zonnig	24
Enschede	regenbui	23	Innsbruck	bewolkt	25	Melbourne	bewolkt	12
Groningen	regenbui	21	Kopenhagen	bewolkt	21	Mexico City	bewolkt	27
Leeuwarden	neerslag	21	Las Palmas	heilig	28	Nairobi	bewolkt	24
Lelystad	neerslag	20	Lissabon	zonnig	27	New Orleans	onweer	27
Maastricht	bewolkt	25	Londen	neerslag	19	New York	bewolkt	36
Middelburg	bewolkt	24	Madrid	zonnig	39	Paramaribo	onweer	35
Nijmegen	bewolkt	25	Milaan	bewolkt	31	Peking	bewolkt	32
Rotterdam	bewolkt	23	Moskou	onweer	25	Seoul	regen	26
Terschelling	neerslag	20	Nice	bewolkt	29	Singapore	regenbui	31
Utrecht	regenbui	23	Oslo	regenbui	20	Sydney	regen	14
Venlo	bewolkt	25	Parijs	bewolkt	27	Tel Aviv	bewolkt	32
Vlissingen	bewolkt	24	Rome	zonnig	34	Tokio	bewolkt	29
Winterswijk	bewolkt	23	Sofia	onweer	27	Toronto	onweer	31
Zierikzee	bewolkt	24	Stockholm	regenbui	23	Tunis	zonnig	33
Zwolle	bewolkt	22	Warschau	onweer	26	Vancouver	zonnig	26

ZON

VANDAAG

MORGEN

Δ 05:54 uur	Δ 05:55 uur
▼ 21:37 uur	▼ 21:35 uur

MAAN

VANDAAG

MORGEN

Δ 14:20 uur	Δ 15:42 uur
▼ 00:33 uur	▼ 00:53 uur

MAANSTANDEN

Eerste kwartier

Volle maan

Laatste kwartier

Nieuwe maan

	27 jul
	03 aug
	11 aug
	19 aug

HOOGWATER

Delfzijl	05:37 uur	17:56 uur
Dordrecht	10:17 uur	22:55 uur
Harlingen	03:25 uur	15:42 uur
IJmuiden	09:25 uur	22:05 uur
Rotterdam	09:36 uur	22:05 uur
Stavenisse	09:31 uur	21:40 uur
Vlissingen	07:47 uur	20:12 uur
Yerseke	09:32 uur	21:49 uur

MAANDAG	DINSDAG	WOENSDAG	DONDERDAG	VRIJDAG	ZATERDAG
13° 23°	16° 22°	14° 20°	11° 21°	11° 24°	13° 27°
30% ZW 4	70% ZW 5	20% W 4	10% W 3	10% 0 3	30% ZO 1

WATERHOOGTE (CM)

	VANDAAG	MORGEN
Arnhem	714	-15
Keulen	3678	-5
Konstanz	39567	-1
Lobith	771	-8
Zwolle	10	-5

ADVERTENTIES
Tel. 088 1 999 999, ma. t/m vr. 8.30–17.00 uur; site: nd.nl/adverteren.
FAMILIEBERICHTEN via site: www.ndadvententies.nl € 1,13 per mm, per kolom; via e-mail: familiebericht@nd.nl. € 1,24 per mm, per kolom.
TIPS via site: www.ndadvententies.nl.
ZAKELIJKE ADVERTENTIES via site: www.nd.nl/adverteren; via e-mail: advertentie@nd.nl
SLUITINGSTERMIJN familieberichten vóór 16.00 uur; tips één dag voor plaatsing vóór 12.00 uur; zakelijke advertenties reserveren vóór 09.00 uur, aanleveren vóór 11.00 uur.
SLUITINGSTERMIJN MAANDAGEDITIE familieberichten via site en e-mail zaterdags tot 16.00 uur; tips vrijdags tot 12.00 uur; zakelijke advertenties vrijdags tot 12.00 uur.

AUTEURSRECHTEN
Alle auteursrechten en databankrechten ten aanzien van de inhoud van deze uitgave worden uitdrukkelijk voorbehouden. Deze rechten berusten bij Nederlands Dagblad B.V., c.q. de desbetreffende auteur.

BANK
IBAN NL79 RABO 0329 6800 99
BIC-code RABONL2U
Identificatienummer: NL44ZZZ090569430000

BEZORGING
Informatie over bezorging tijdens kantooruren: 088 1 999 999. Op zaterdag van 8.30 tot 10.30 uur. Mailen kan ook: service@nd.nl of ga naar onze site nd.nl/bezorging. Of SMS 222 naar 1008 (55 cent per bericht) wanneer u vandaag geen krant hebt ontvangen. Wanneer u voor het eerst gebruik maakt van deze service, vermeld dan uw e-mailadres, postcode en huisnummer.

ND IN AANGEPASTE LEESVORM
Het ND is in aangepaste leesvorm verkrijgbaar bij Stichting Aangepast Lezen, Den Haag, tel. 070 3381500. klanten@aanpastlezen.nl

REDACTIE
HOOFDREDACTIE
Sjirk Kuijper (hoofdredeacteur), Daniël Gillissen (adjunct-hoofdredeacteur), Hugo de Bruijne (adjunct-hoofdredeacteur)
EINDREDACTIE
Hugo de Bruijne, Cees Dorland, Annemarie Eversdijk-Cornelisse, Reiny de Fijter, Jenneke van Garderen-Hoogland, Hilbert Meijer, Dick Schinkelshoek
CULTUUR, MEDIA & WETENSCHAP
Rien van den Berg, Sophia Geuze-Verboom, Maurice Hoogendoorn, Rimme Mastebroek, Hilbrand Rozema, Eymke Verhoeven-Lobbezoo

BUITENLAND
Jan van Benthem, Sanne van Grafhorst, Ruth van der Kolk, Ruurd Ubels, Herman Veenhof
POLITIEK & ECONOMIE
Gerard Beverdam, Auke van Eijdsen, Piet de Jong, Eduard Sloot
KERK & RELIGIE
Gerard ter Horst, Wim Houtman, Eline Kuijper, Ilona de Lange, Hilbert Meijer, Remco van Mulligen
BINNENLAND
Willem Bouwman, Gerald Bruins, Rick Moeliker, Sjoerd Mouissie, Petra Noordhuis, Aldert van Soest, Hans-Lukas Zuurman
OPINIE & DEBAT
Wim Houtman, Frans Tijssen, Reina Wiskerke, André Zwartbol
BUREAUREDACTEUREN
Harm Bosma, Robin van Deutekom, Anneke Groen, Fokke Holwerda, Roeland van Mourik, Harco Ploegman, Wisanne van 't Zelfde
VORMGEVING
Judith Arendsen-Fokker, Egbert Bonte, Lieneke Eefting, Bert Hagenaars, Wilco Pot, Patrick Staal, Christel Versteeg-van de Pol

NIEUWSQUIZ

REDACTIE ND nd.nl/varia BEELD ANP / REMKO DE WAAL

VIER VRAGEN OVER HET NIEUWS VAN VORIGE WEEK. DE BEGINLETTERS VAN DE ANTWOORDEN VORMEN EEN WOORD. DE OPLOSSING EN DE ANTWOORDEN STAAN VOLGENDE WEEK OP DEZE PLEK

- 1 Van juli tot november 1904 werd een wetenschappelijke expeditie georganiseerd naar het zuidoosten van Suriname. Welke rivier vormde het specifieke doel van de expeditie?
- 2 Hoe heet de Italiaanse fysicus die in 1938 na ontvangst van de Nobel-prijs voor Natuurkunde in de Verenigde Staten ging wonen?
- 3 In welk park legde fotograaf Luciano de Boterman betogers vast die meededen aan antiracismedemonstraties?
- 4 Vanaf welke ruimtebasis werd de eerste Marssonde van de Verenigde Arabische Emiraten gelanceerd?

OPLOSSING VORIGE NIEUWSQUIZ
Het woord van 20 juli is: wens. De antwoorden zijn: (Hobart J.) Whitley, Etxebarria, Norther, Stampopot.

PUZZEL

SUDOKU

9x9 Sudoku grid with numbers 1-9.

OPLOSSING
WOORDZOEKER
VAN ZATERDAG
drinken

OPLOSSING SUDOKU
MEDIUM VAN ZATERDAG

9x9 Sudoku solution grid.

Schrijf alle cijfers 1 t/m 9 in alle verticale kolommen, alle horizontale rijen én in alle vierkantjes van 3 x 3 vakjes.

9x9 Sudoku grid with numbers 1-9.

© Sanders Puzzelboeken
200727

OPLOSSING SUDOKU
HEAVY VAN ZATERDAG

9x9 Sudoku solution grid.

RECEPT

REDACTIE ND nd.nl/varia BEELD VOEDINGSCENTRUM

Thaise noedelsoep met pinda's

De Thaise keuken bij je thuis met dit noedelsoeprecept.

INGREDIËNTEN VOOR 2 PERSONEN
• 250 gram broccoli
• 1 kleine courgette
• 2 bosuitjes
• 1/3 groentebouillontablet met minder zout
• 120 gram volkoren noedels
• 100 gram tofu
• 2 eetlepels ongezouten pinda's
• 1 eetlepel olie
• 1 teentje knoflook
• chilivlokken
• 1 eetlepel ketjap manis
• 2 eetlepels limoensap
►► info: voedingscentrum.nl

BEREIDING
Maak de groente schoon.
Snijd de broccoli in kleine roosjes, schil de stelen en snijd ze in stukjes.
Snijd de courgette in blokjes en de bosui in ringen.
Kook de broccoli en de courgette 3 minuten in 500 ml water met het stukje groentebouillontablet.
Kook de noedels volgens de gebruiks-aanwijzing.
Snijd de tofu in blokjes.

Hak de pinda's grof.
Bak de tofu in de hete olie bruin.
Pers er het teentje knoflook boven uit. Voeg de bosuitjes en de chilivlokken toe.
Voeg de bouillon met de groente toe en maak dit op smaak met de ketjap en het limoensap.
Warm de noedels mee en strooi de gehakte pinda's erover. <

FEUILLETONS

BLUT!

46. Als haar mond leeg is, doet ze haar handen samen. Als ze niet dankt, maakt haar moeder daar weer een opmerking over. De boterham en de appel stopt ze in een plastic tasje en ze pakt haar jas van de kapstok. Als ze weer in de keuken komt, kijkt moeder haar vragend aan. 'Waarom ben je nou zo boos? Als jij niet zo'n herrie had gemaakt, had je van mij geen last gehad. Ik wil je alleen maar helpen.' 'Ik heb gewoon geen zin om al die opmerkingen aan te horen', zegt Floortje. 'Maar u hebt gelijk. Sorry. Ik zal volgende week heel zachtjes doen.' Ze geeft haar moeder een zoen. Juist op dat moment gaat haar mobiel. 'Tess is er. Ik ga.' Om acht uur zitten Tess en Floortje allebei bij een kassa. Achter Floortje staat Jantien, een meisje van een jaar

of vijftientwintig. Tess wordt ingewerkt door een oudere vrouw. Floortje snapt niet wat Jantien staat te doen. Ze wordt juist onzeker als iemand de hele tijd op haar handen kijkt. En wat stelt het nou voor? Achter de kassa zitten kan iedereen. Je scant de producten en de kassa telt alles op. Ook het afrekenen kan niet fout gaan. Als de mensen niet pinnen, geeft de kassa aan hoeveel geld ze terug moet geven.

De eerste klanten helpt Floortje zonder problemen en al snel zegt Jantien: 'Volgens mij lukt het wel. Toch?' Floortje knikt. Natuurlijk gaat het. 'En anders kun je me altijd oproepen.' Jantien wijst naar de microfoon. 'Ik sta bij de klantenservice.' Intussen staat er een oudere vrouw met een volle boodschappenkar bij haar kassa. Floortje vindt het een uitdaging om alles zo snel mogelijk te scannen. Ze zal iedereen eens laten zien hoe snel ze is. In een vloeiende beweging pakt ze de boodschappen, houdt ze voor de scanner en zet ze daarna neer. 'Ga je niet te snel?' Met een pak koffie in haar hand kijkt de vrouw naar Floortje. 'Nee hoor, mevrouw, het gaat helemaal goed. U kunt zelf ook horen dat alles wordt gescand.'

WORDT VERVOLGD

MACHLA

47. Hij vertelt dat hij decanus is. Hij vertelt over het saaie leven in het leger, over de soldaat die nu met een lapje voor zijn oog rondloopt. Nog nooit heeft een man zo tegen haar gepraat. Als hij zwijgt, vraagt ze: 'Een tijd geleden hebben soldaten een vrouw uit onze stad ontvoerd. Waarom hebt u hen niet tegengehouden?' Het blijft zo lang stil aan de andere kant dat ze denkt dat hij vertrokken is. Ze moet het weten: 'Soldaat?' Hij schraapt zijn keel. 'Noem me Samiri.' Als ze blijft zwijgen, vertelt hij: 'Ik kon hen niet tegenhouden. We hebben het recht om de bruid op de eerste dag van het feest op te eisen. Dat is een gewoonte in heel het Romeinse rijk.'

Had hij geprobeerd hen tegen te houden? Het oude schuldgevoel is er weer. Zij had ze verteld van het feest.

De volgende avond komt hij weer. Ze maakt zichzelf wijs dat ze geen keuze heeft, dat ze haar schuld moet inlossen. Ze praten met de muur tussen hen in. Langzaam verdwijnt de soldaat naar de achtergrond en ziet ze steeds meer Samiri, de man die haar mooi vindt. Het is net of ze hem al

jaren kent. In haar gedachten verschuift hij, komt hij los van de bezetter. Samiri was niet bij de soldaten op het huwelijksfeest en het jongetje op de markt had het er vast zelf naar gemaakt. Sommige kinderen gooiden uit baldadigheid besjes of steentjes naar soldaten. Hij mocht blij zijn dat de soldaten niet zijn familie gevangen hadden genomen en het huis van zijn vader geplunderd. Een paar dagen later – vader is nog niet terug – loopt ze achter Samiri aan naar een rustige plek aan Jam Kineret. Hij draagt geen helm, geen ijzeren tuniek. Toen ze de poort uit stapte, was ze even bang geweest dat hij haar zou overmeesteren, dat hij zou nemen wat hij wilde, net als de andere soldaten hadden gewild.

WORDT VERVOLGD

MEELEVEN

MARIANNE HOKSBERGEN nd.nl/varia

GEVALLEN

‘Onze kleindochter Mirra Spronk (9) uit Dordrecht is uit een boom gevallen: ze wilde bramen plukken die heel hoog gegroeid waren’, mailt haar oma Geertina Slager uit Alphen aan den Rijn. ‘Ze heeft helaas haar arm gebroken en dat net nu de zomervakantie is gestart. Ze heeft veel pijn. Wie wil dit vrolijke meisje blij maken met post? Mirra houdt van dieren en van bewegen-de kaarten.’ Een leuke kaart is heel welkom bij:
*Mirra Spronk,
Tweede Reedwardsstraat 37,
3312 VL Dordrecht.*

JARIG

‘Onze tante Anje Brondijk uit Schildwolde is op 22 juli 74 jaar oud geworden’, schrijft Jacqueline Bak namens alle neven en nichten. ‘De laatste twee jaren zijn zwaar geweest voor haar. Haar beste vriendinnen zijn kort na elkaar overleden. Vrij snel daarna werd ze zelf ernstig ziek en heeft ze lange tijd in het ziekenhuis gelegen. Ze heeft nog een zware weg te gaan. Het lijkt ons leuk als de ND-lezers haar een kaartje sturen ter bemoediging.’
*Mevr. A. Brondijk,
Hoofdweg 74,
9626 AH Schildwolde.*

‘Onze vader, Marco Gunnink uit Emmeloord, hoopt op 1 augustus a.s. 83 jaar te worden’, mailt Elly Neutel uit Zutphen. ‘Vanwege zijn afnemende gezondheid is hij verhuisd naar verzorgingshuis Wit-testeijn. Dat betekende voor hem veel inleveren, maar nu zijn er ook weer mensen om hem heen. Wilt u hem verrassen met een kaartje? Het is fijn voor hem als u in grote letters schrijft.’
*De heer Marco Gunnink,
Wittesteijn,
kamer 30,
Revelsant 82,
8303 ZD Emmeloord.*

‘Mijn oma, mevrouw W.Ch. Bouwhuis-ter Horst uit Rheezeveen, hoopt op 3 augustus 96 jaar te worden’, laat Riëtte Kompagnie weten. ‘Tot en met vorig jaar werd haar verjaardag altijd groots gevierd met alle kinderen, klein- en achterkleinkinderen. Nu dit feest door de coronamaatregelen niet door kan gaan, zou het geweldig zijn als ze verwend wordt met verjaardagskaarten.’
*Mevr. W.Ch. Bouwhuis-ter Horst,
Rheezeveenseweg 29,
7797 HB Rheezeveen.*

► opgaven: meeleven@nd.nl of ND, Postbus 2085, 3800 CB Amersfoort.

NL

SOPHIA GEUZE nd.nl/cultuur BEELD WILLEM VELTHOVEN, STEDELIJK MUSEUM AMSTERDAM

Testopstelling van Serres Séparées.

De beschermings-‘bubble’ met de naam Plex’eat van Christophe Gernigon.

Ontwerpers tegen coronavirus

AMSTERDAM

Acht op de tien Nederlandse ontwerpers vinden dat zij een rol kunnen spelen in de anderhalvemetersamenleving. Dat bleek uit een onderzoek van het Stedelijk Museum Amsterdam en de Beroepsorganisatie Nederlandse Ontwerpers.

Ruim honderd ontwerpers deden mee aan het onderzoek. Bijna de helft van hen is meer dan 50 procent van zijn of haar omzet misgelopen tijdens de lockdown. En een meerderheid van de ontwerpers verwacht ook in de toekomst minder omzet te draaien. Tegelijk zien ze mogelijkheden via

hun werk het leven in coronatijd opnieuw vorm te geven. Op de tentoonstelling Van Thonet tot Dutch Design zijn enkele ontwerpen die reageren op de coronacrisis te zien. Toen na de heropening van de restaurants mensen angst hadden om uit eten te gaan, ontwierp Mediama-tic Serres Séparées. In deze kleine kas-sen kunnen mensen samen, maar ge-isoleerd van de andere gasten, dineren. Christophe Gernigon ontwierp Plex’eat, een tafel waaraan iedereen een eigen ‘bubble’ heeft. ‘Ontwerpers’ kunnen vernieuwende en andere oplossingen bieden om de

uitdagingen die de huidige tijd ons stelt aan te gaan’, zegt Rein Wolfs, directeur Stedelijk Museum Amsterdam. Hij vond het daarom belangrijk een aantal ‘prikkelende ontwerpen’ op te nemen in de tentoonstelling. De expositie voert van een van de oudste meubels in de collectie, een bank van Thonet uit 1849, langs de Amsterdamse School, Scandinavische vormgeving, de opkomst van plastic in de jaren 60 en Dutch design dat sinds de jaren negentig succesvol is. ► n.a.v. Van Thonet tot Dutch Design – 125 jaar wonen in het Stedelijk. t/m 21 maart 2021 stedelijk.nl

27-7-1948 OPNIEUW IN BEELD

ENNE KOOPS – HISTORIEK.NET nd.nl/varia BEELD IISG AMSTERDAM / BEN VAN MEERENDONK

Pracht en praal bij inhuldiging Juliana

Twee mannen installeren feestverlichting op de Amsterdamse Westertoren.

Op de foto zien we twee waaghalzen boven op de Westertoren in Amsterdam zitten, om verlichting op de rand aan te brengen. Het was 27 juli 1948, een week voor de inhuldiging van koningin Juliana als opvolger van haar moeder Wilhelmina. De inhuldiging van Juliana vond plaats op maandag 6 september 1948 in de Nieuwe Kerk in Amsterdam. De ceremonie vond exact een halve eeuw na de inhuldiging van Wilhelmina plaats. Om 11.00 uur liepen Juliana en Bernhard de kerk in over een rode loper met daarboven een fraaie pergola met visnetten. Die dag droeg Juliana niet de traditionele Koningsmantel die vijftig jaar eerder door haar moeder was gedragen. Voorafgaand aan de feestelijkheden in Amsterdam bleek dat de mantel in een dusdanig slechte staat was, dat er een nieuwe mantel gemaakt moest worden. Juliana kreeg kort voor de inhuldiging te horen dat ze een andere mantel aan kreeg. Dit alles deed weinig af aan de entourage van de inhuldiging. De stad was prachtig versierd, met veel lichten, terwijl het koningspaar natuurlijk de meeste aandacht trok. Dagblad Trouw schreef: ‘Het is een kijkspel van ongeken-de schoonheid, van hoogst voorname staatsie, van rijkdom en pracht.’ De inhuldiging van Juliana kende nog een primeur: voor het eerst waren er buitenlandse vorstenhuizen uitgenodigd om de ceremoniën bij te wonen.

TV

OPTIE

NPO 2 ► EO, 19.10–19.45 UUR

Typisch: Dwingeloo

Vader Barkhuysen is terug uit het ziekenhuis. Samen met zoon Niels maakt hij een toertochtje met de oldtimer. Onderweg komen ze allerlei interessante dingen uit het verleden tegen. Vandaag maken we kennis met Henk. Bij het horen van zijn naam duikt elke mol direct diep onder de grond, want Henk is misschien wel de meest gevreesde mol-lenvanger van Drenthe.

NPO 2 ► NTR, 19.45–20.40 UUR

Verborgten verleden

Kees Prins is nieuwsgierig naar de geschiedenis van de katholieke enclave Heemstede, waar hij opgroeide. Ook wil hij weten of er meer artistieke lijnen in zijn familie te vinden zijn, kunstenaars met wie hij een verwantschap kan voelen. Bovenal zou hij echte vrijbuiters onder zijn voorouders willen vinden, mensen die echt geléefd hebben. Voor sommige voorouders ging dat vrije leven wel gepaard met menig bezoek aan de gevangenis.

SBS 6 ► 21.30–22.30 UUR

Het zal mij een zorg zijn

Joep ten Hove en Thijs Meeuwssen maken portretten van bewoners van Ouderenlandgoed Grootenhout. Op deze Brabantse zorgboerderij wonen mensen met dementie. De twee steken zelf ook de handen uit de mouwen. Grootenhout wil ervoor zorgen dat de bewoners zo gelukkig mogelijk zijn en het personeel doet er alles aan om dat voor elkaar te krijgen. Zo proberen ze bijvoorbeeld dierbare herinneringen nieuw leven in te blazen. In de eerste aflevering volgen Ten Hove en Meeuwssen Riek, de ‘grande dame’ van het landgoed. Vroeger trad ze op als zangeres. Nu krijgt ze een grote verrassing: ze mag haar lijflied zingen met volkszanger Wolter Kroes.

NPO 2 ► EO, 00.25–00.50 UUR

Andries

Tijdens een reis naar India veranderde zijn leven. Richard Groenenboom bezocht daar vervolgte christenen. De man die zijn hele leven journalist wilde worden, besloot zijn beroep in te gaan zetten voor de vervolgte kerk. Inmiddels is hij woordvoerder van de Stichting de Ondergrondse Kerk en bezoekt hij wereldwijd vervolgte christenen.

TV VOORAF

MACHTELD MEERKERK nd.nl/media BEELD KRO-NCRV

Mee met de veearts

Melkveehouders en regelgeving: het onderwerp is actueler dan ooit. In de documentaire *Veearts Maaïke* komen de boeren zelf aan het woord.

Na de bioscooprelease, ruim een jaar geleden, is de documentaire *Veearts Maaïke* nu te zien op televisie. De beelden zijn deels opgenomen in 2016 en deels in 2017 en zijn dus al wat ouder. Een beetje jammer wel, want inmiddels is Maaïke van den Berg niet eens meer werkzaam als veearts. Tegelijkertijd geeft het zo een breder beeld, over een langere periode. En: de titel is dan wel *Veearts Maaïke*, maar het draait al met al meer om de boeren in en rond Loppersum dan om de veearts zelf. Boeren geven heel persoonlijke inkijkjes in hun leven, ook in hun gezinsleven. Diverse melkveehouders delen hun zorgen, ook over de toekomst van hun bedrijf, het gebrek aan groeimogelijkheden, de regelgeving, bijvoorbeeld over antibiotica en in het bijzonder over de fosfaatrechten. Een echte verhaallijn ontbreekt, of het moet toch zijn: een overzicht van wat een veearts allemaal doet. Want steeds weer zit je als kijker bij Maaïke van den Berg in de auto. Van de ene boerderij naar de andere. Er zitten mooie beelden bij, deels gemaakt met drones, die het Groningse platteland goed laten zien. Destijds werkte Van den Berg bij de praktijk Van Stad tot Wad. De documentaire laat zien dat ze haar mannetje staat in de stal. Ze

maakt echo's om te controleren of vaarzen drachtig zijn, helpt als er problemen zijn bij het kalven, voert sectio's uit en laat zieke koeien inslapen. Op andere momenten zit ze aan tafel om bedrijfsplannen te bespreken en leeft ze enthousiast en betrokken mee als er een nieuwe stal gebouwd wordt. Ook midden in de nacht staat ze zo nodig klaar voor ‘haar’ boeren. Maar zo persoonlijk als de boeren zijn, zo weinig kom je over Van den Berg als persoon te weten. De kijker komt niet bij haar thuis, het is niet bekend hoe oud ze is en of ze bijvoorbeeld een relatie heeft of het werk combineert met een gezin. Het meest persoonlijke dat ze vertelt, is waarom ze dit werk is gaan doen: ‘De eerste keer dat ik als meisje meeging met de dierenarts in Wolvega, dacht ik: dit is gezellig! Dit is mijn sfeer! Het is én hard werken én gezellig én met koeien én het is stoer.’ Tegelijk is Van den Berg niet alleen veearts, maar ook adviseur. En in die functie komt ze ook veel in beeld. Ze geeft lezingen, werkt mee aan een radio-interview, is woordvoerder op diverse terreinen. Tijdens de opnames vertelde ze nog enthousiast hoe fijn ze het vond om steeds met de boeren zelf samen te werken en te spreken met de mensen die het beleid direct aanging. Toch bleek het voor haar uiteindelijk niet meer te combineren, waardoor veearts Maaïke nu geen veearts meer is. ►► 2Doc: *Veearts Maaïke*, KRO-NCRV, NPO 2, 22.10–23.55 uur

NPO 1

07.35 NOS Journaal 07.45 NOS Journaal 08.00 NOS Journaal 08.10 NOS Journaal 08.20 NOS Journaal 08.30 NOS Journaal 08.45 NOS Journaal 09.00 NOS Journaal 09.15 NOS Journaal 09.25 NOS Journaal 09.35 MAX Skûtsje Journaal 10.00 NOS Journaal 10.15 Nederland in Beweging 10.30 NOS Journaal 10.40 MAX Geheugentrainer 11.05 Een Huis Vol in quarantaine 12.00 NOS Journaal 12.20 NOS Journaal 12.35 Kook mee met MAX 13.00 NOS Journaal 13.10 NOS Sportjournaal 13.20 NOS Journaal 13.35 NOS Journaal 14.00 NOS Journaal 14.15 Kook mee met MAX 14.30 NOS Journaal 14.45 NOS Journaal 15.00 NOS Journaal 15.20 Op1 16.20 Andere Tijden Sport 17.00 NOS Journaal 17.10 De Geknipte Gast 17.25 Het Ljouwerter Skûtsje 17.57 Piets Weerbericht

18.00 NOS Journaal 18.20 EenVandaag 18.50 NOS Sportjournaal 19.01 Piets Weerbericht 19.10 De Hit Kwis 20.00 NOS Journaal 20.35 MAX vakantieman 21.25 Het mooiste meisje van de klas 22.20 Op1 23.15 NOS Journaal 23.40 Op1

►► [kijk voor het complete programmaoverzicht op www.nos.nl](https://www.nos.nl) of op Teletekst pagina 200 ►►

EEN

09.00 Radio 2 op één 12.00 Zomerbeelden 12.30 Switch 13.00 Het journaal 13.25 Het weer 13.30 Op kot 13.55 Thuis 14.20 Clips 14.40 Dieren in nesten 15.10 The Durrells 16.00 Dierendokters 24/7 16.25 Band of Bears 17.10 Buren 17.30 De playlist 18.04 Het journaal update 18.10 Het weer 18.15 Inside Taronga Zoo 19.00 Het journaal 19.40 De stoel 19.45 Op kot 20.05 Het weer 20.10 F.C. De Kampioenen 20.45 Switch 21.20 Op weg met Jan 22.10 Het journaal 22.25 Het weer 22.30 Salamander 23.20 Op kot 23.39 Keno 23.40 De playlist 00.10 Journaallus

ARD

14.00 Tagesschau 14.10 Rote Rosen 15.00 Tagesschau 15.10 Sturm der Liebe 16.00 Tagesschau 16.10 Verrückt nach Meer 17.00 Tagesschau 17.15 Brisant 18.00 Gefragt – Gejagt 18.50 Morden im Norden 19.45 Wissen vor acht – Zukunft 19.50 Wetter vor acht 19.55 Börse vor acht 20.00 Tagesschau 20.15 SommerKino im Ersten: Three Billboards Outside Ebbing, Missouri 22.05 Tagesthemen 22.35 Die Story im Ersten: Corona-Patient Wirtschaft – Wer bezahlt die Zeche? 23.20 Geschichte im Ersten: Flucht im Namen Gottes – Die Hugenotten

NPO 2

07.00 NOS Journaal met gebarentolk 07.15 NOS Journaal 07.30 NOS Journaal met gebarentolk 07.45 NOS Journaal 08.00 NOS Journaal met gebarentolk 08.15 NOS Journaal 08.30 NOS Journaal met gebarentolk 08.45 NOS Journaal 09.00 NOS Journaal met gebarentolk 09.15 Aletta's reis 10.00 Het filosofisch kwintet 11.00 NOS Journaal 11.15 EO Metterdaad 11.25 BinnensteBuiten 12.00 De Nieuws BV 13.35 Govert naar de grenzen van het heelal 14.30 Hollandse Zaken 15.20 Typisch: Dwingeloo 16.00 NOS Journaal 16.10 Zeg 'ns Aaa 16.30 Rail Away 17.00 NOS Journaal 17.10 2 voor 12 17.50 De Slimste mens

18.35 BinnensteBuiten 19.10 Typisch: Dwingeloo 19.45 Verborgten verleden 20.40 De Slimste mens 21.30 Nieuwsuur 22.10 2Doc: *Veearts Maaïke* 23.55 De kist

00.25 Andries 00.50 De nachtzoen 01.05 Nieuwsuur 01.40 Nieuwsuur

NPO 3

09.10 Charlie en Lola 09.25 Knofje 09.30 Angelina Ballerina 09.45 Inui 09.50 Pinguin in de stad 10.00 Teletubbies 10.15 Nijntjes avonturen, groot en klein 10.20 TikTok 10.25 Bumba bravo Babulu 10.35 TwiniPop 10.40 Mijn Petsaurus 10.45 Bo Beer 10.50 Rita & Krokodil 10.55 Sarah en Eend 11.00 Sesamstraat 10 voor... 11.15 Ziggy en de Zootram 11.25 Moomin Vallei 11.50 Tom en de boerham met aardbeienjam en honing 11.55 Raad eens hoeveel ik van je hou 12.05 Heuvelandziekenhuis 12.15 Kiwi & Strit 12.20 Masha en de beer 12.25 Leo & Tijg 12.40 Lassie Animated 13.05 De Smurfen 13.20 Barbar en de belevenissen van Badou 13.35 Bob de Bouwer 13.45 Noddy, de detective 13.55 Wickie de Viking 14.10 Peter Pan 14.30 Jungle Book 14.45 Caps Club 15.10 Bommetje! 16.05 Betreden op eigen risico 16.55 SpangaS Marathon 17.50 Dance Academy

18.20 #forever 18.30 Brugklas Vakantieliefde 18.40 Het Klokhuis 19.00 NOS Jeugdjournaal 19.25 Nu we er toch zijn – Pride 19.50 First Dates 20.25 Mans Genoeg 21.15 Pride 23.10 Makkelijk scoren: Studio Afgelast 23.45 Penozza

DE HIT KWIS Muziekquiz waarin het draait om het raden van zo veel mogelijk hits. NPO 1, 19.10 uur

NGC

06.00 Storage Wars: Canada 06.15 Storage Wars: Canada 06.25 The Dog Whisperer 07.10 The Dog Whisperer 07.55 Cesar to the Rescue 08.35 Expedition Everest 09.30 Monster Fish 10.15 Monster Fish 11.00 Monster Fish 12.00 Nazi Megastructures: America's War 13.00 Nazi Megastructures: America's War 14.00 Storage Wars: Canada 14.30 Storage Wars: Canada 15.00 Massive Engineering Mistakes 16.00 Massive Engineering Mistakes 17.00 The Incredible Dr. Pol 18.00 The Incredible Dr. Pol 19.00 Banged Up Abroad 20.00 Massive Engineering Mistakes 21.00 Buried Secrets of the Bible with Albert Lin 22.00 Japan: Between Earth and Sky 23.00 Supercar Megabuild 00.00 Supercar Megabuild 01.00 Air Crash Investigation 02.00 Air Crash Investigation

NPO 2 ► EO, 23.55-00.25 UUR

De kist

Voor oud-profvoetballer John de Wolf is 2020 een bijzonder jaar. Hij hoopt 58 te worden, de leeftijd waarop zijn vader overleed. ‘Dat is natuurlijk wel een dingetje’, zegt hij in gesprek met Kefah Allush. Toen zijn vader overleed, was John net te laat om afscheid te kunnen nemen. Recent heeft John zijn moeder naar een verpleeghuis moeten brengen, omdat ze dement wordt. Over haar naderende dood wil hij liever nog niet nadenken.

RTL 4

10.00 Eigen Huis & Tuin 10.50 RTL Woonmagazine 11.25 The Bold and the Beautiful Flashback 11.55 E.R. 12.55 Dr. Phil 13.45 Een nieuw leven in de zon 15.05 Top Chef USA 16.05 Love Is in the Air 17.00 Het Spaanse Dorp: Polopos 18.00 RTL Nieuws 18.15 Editie NL 18.30 RTL Weer 18.35 RTL Boulevard 19.30 RTL Nieuws 19.50 Burgers’ Zoo Natuurlijk 19.55 RTL Weer 20.00 Ik weet er alles van! 20.30 Married at First Sight – Second Chance 21.25 Bureau Burgwallen 22.25 Gooische vrouwen 23.25 RTL Nieuws 23.35 RTL Weer 23.40 RTL Boulevard

RTL 5

06.00 Teleshop 5: Mediashop 07.30 Teleshop 5: Online gespot 08.00 Teleshop 5: Tommy Teleshopping 10.00 Teleshop 5: Mediashop 10.35 Teleshop 5 Tommy Teleshopping 11.00 Teleshop 5: Mediashop 14.20 Teleshop 5: Tommy Teleshopping 16.40 Gordon Ramsay: Oorlog In De Keuken! 17.40 Dr. Phil 18.30 Border Patrol 19.00 Border Patrol 19.30 Ambulance UK 20.30 Eerste hulp bij festivals 21.30 De Ambassade 22.30 24 uur in de E.R. 23.30 Ambulance UK 00.30 Suits 01.30 Teleshop 5: Nachtlounge 02.01 Teleshop 5: Nachtlounge 05.00 Teleshop 5: Car Tracks 05.30 RTL De Journal

ROBIN HOOD: PRINCE OF THIEVES Robin Hood steelt van de rijken en geeft aan de armen. NET 5, 20.30 UUR

FAMILY7

06.00 Another Life 06.30 Hoe ziet de hemel eruit? 07.00 Hillsong Kids 07.30 Joseph Prince 08.00 Joyce Meyer 08.30 Opwekking Praise 2020 09.00 7th Street Theater 09.30 Hoe ziet de hemel eruit? 10.00 In Touch 11.00 Concert op 7 11.30 Drive Thru History 12.00 7th Street Theater 12.30 Chip Ingram 13.10 Hoe ziet de hemel eruit? 13.35 Another Life 14.00 Monumental serie 14.30 Arjan en Efi Knevel 15.00 Joseph Prince 15.30 In Touch 16.30 Hoe ziet de hemel eruit? 17.00 Krummel 17.30 TV one Life 18.00 The 700 Club 18.30 Building a difference 19.00 7th Street Theater 19.30 Gospel Truth 20.00 Bloom Today 20.30 The Prophetic Connection 21.00 God op de werkvloer 22.00 Joyce Meyer 22.30 The 700 Club 23.00 The Prophetic Connection 23.30 Life Focus

SBS 6

08.55 Droomhuis op het Platteland 09.55 Man bijt hond 10.25 The Doctors 11.15 Mr. Frank Visser doet uitspraak 12.10 Lang leve de Liefde 12.45 50/50 13.10 Lingo 13.45 BBC Wildlife: Madagascar 14.40 The Doctors 15.35 SOS: De Verbouwers 16.45 Droomhuis op het Platteland 17.45 Hart van Nederland – Vroeg 18.00 Secret Life of the Zoo 18.55 50/50 19.30 Lingo 20.00 Lang leve de Liefde 20.30 Cash or Trash? 21.30 Het zal mij een zorg zijn 22.30 Hart van Nederland – Laat 23.00 Shownieuws – Late editie 23.40 Weer.nl 23.45 Lang leve de Liefde 00.20 50/50 00.50 Lingo

RTL 7

09.14 B.O.Z.: Oggy en de kakkerlakken 09.21 B.O.Z.: De Daltons 09.30 Flodder 10.00 Flodder 10.30 Married with Children 11.00 Married with Children 11.30 Last Man Standing 12.00 Last Man Standing 12.30 Stop! Politie 13.25 Idioten op de weg 13.30 Idioten op de weg 14.00 Idioten op de weg 14.30 Last Man Standing 15.00 Last Man Standing 15.30 Pawn Stars 16.00 Pawn Stars 16.30 Pawn Stars 17.00 Married with Children 17.30 Married with Children 18.00 The A-Team 19.00 Hardcore Pawn 19.30 Hardcore Pawn 20.00 Hardcore Pawn 20.30 Out Of the Furnace 22.55 No Country for Old Men

NO COUNTRY FOR OLD MEN Film rond een huurmoordenaar, een koffer vol geld en veel lijken. RTL 7, 22.55 UUR

GROOT NIEUWS RADIO

07.00 Zomerradio 12.00 Zomerradio non-stop 16.00 Zomerradio 18.00 Zomerradio non-stop 19.00 Wens 20.00 Muziekavond 22.00 Op weg met de Bijbel 22.30 Muziekavond 00.00 De Nacht

CANVAS

09.00 Zomerbeelden 10.00 Ketnet Junior 18.55 Sicily: The Wonder of the Mediterranean 20.00 Terzake 20.20 De Amazone 21.10 Strafpleiters 21.50 Belpop Classics 22.45 The Orderud Case 23.40 Canvaslus

VIRAL

RUTH VAN DER KOLK nd.nl/media BEELD ANP / NIELS WENSTEDT

Echtpaar Henk en Corrie

Wat trekt de aandacht op sociale media? Vandaag: frustratie rondom Henk en Corrie op de weg.

‘Sorry, was er even niet bij, maar wie zijn Henk en Corrie?’ Die vraag op Twitter komt als geroepen voor onwetende Twitteraars, die zien dat de hashtag #henkencorrie trending is. De twee uit de lucht gegrepen namen lijken te zijn bedacht door journalist Lukas van der Storm, die in een Twitterdraadje reageert op een open brief in *Het Parool* met als titel ‘Stop met de agressie tegen amateurwielrenners’. Daarin wordt gepleit voor minder kritiek op amateurfietsers en meer aandacht voor eigen gedrag in het verkeer (vooral op het fietspad). ‘Uitstekende en zeer herkenbare brief dit’, schrijft Van der Storm. ‘Zelf zit ik veel op een racefiets, meestal alleen trouwens. En ik breek me dan regelmatig het hoofd hoe ik het oudere echtpaar Henk en Corrie op de e-bike zou kunnen inhalen op een manier die volgens hen wél door de beugel kan.’

Zijn doel om #henkencorrie trending te maken, heeft hij vrij snel behaald. Het fictieve stel spreekt voor veel socialemediagebruikers tot de verbeelding in de discussie over wie met wie rekening zou moeten houden op het fietspad. Zeker tijdens deze pandemie. De frustraties rondom Henk en Corrie stromen binnen. ‘Gebeurt ook vaak dat #henkencorrie hun arm naar links gooien en er dan meteen achteraan slingeren zonder te kijken of er een motorkap in aantocht is om ze te scheppen. Heeft dat met voltooide leven te maken?’ schrijft een man. ‘En niet te vergeten: de dubbele fietstassen aan beide fietsen, waardoor de fietsers een flinke

breedte innemen en niet even makkelijk kunnen “inschikken” als er iemand langskomt’, voegt een vrouw eraan toe. Een ander reageert: ‘Ik heb weleens tegen een mopperende #henkencorrie geroepen “of je zet je gehoorapparaat aan hè” na herhaaldelijk bel-len en roepen. (...)’ Werd me niet in dank afgenomen want dat verstonden ze dan weer wel.’ Wij zijn ook e-bikers, schrijft een ander. ‘Maar niet in de categorie #henkencorrie. Die hebben namelijk ook nog een mega spiegel aan hun fiets waaraan je bijna blijft hangen.’ De trending hashtag zorgt niet alleen voor discussie over het verkeer. Twitteraars hebben ook moeite met waarom Henk nu plotseling met Corrie is, in plaats van met Ingrid. Doorgaans wordt het doorsnee stereotiepe Nederlandse stel namelijk Henk en Ingrid genoemd. Twitteraar Henk schrijft: ‘#HenkenCorrie, Henk en Ingrid, Gekke Henkie. Waarom worden hier steeds Henken voor gebruikt?! #Henksmatter.’

OM DE HOEK

REDACTIE ND nd.nl/varia BEELD ANP / ILVY NJIOKIKTIJEN

■ ZEELAND NEEMT MAATREGEL TAXI’S NA CORONABESMETTING Bij een taxirit in Zeeland mogen passagiers niet meer voorin zitten, meldt Omroep Zeeland. Die maatregel gaat per direct in, nadat bij een Zeeuwse taxichauffeur het coronavirus is vastgesteld. De GGD en de Gemeentelijke Vervoerscentrale Zeeland onderzoeken nog of de taxichauffeur vier passagiers heeft besmet. Volgens de gemeente Veere gaat het om een chauffeur van Taxi de Vlieger die in de gemeente woont. De vier passagiers komen niet uit de gemeente Veere. Alle vier hebben ze voor in de taxi gezeten.

■ ERFGOEDVERENIGING BOOS OP GEMEENTE GRONINGEN De gemeente is bezig met de verbouwing en renovatie van het stadhuis en wil de plafonddrukken van Rudi van de Wint uit 1990 laten weghalen. Erfgoedvereniging Heemschut kwam daar met succes tegen in het geweer. Nu heeft de gemeente bedacht dat de schilderingen blijven maar dat dat wordt afgedekt door een soort van voorzetplafond. Ook dit nieuwe plan is tegen het zere been van

Heemschut. ‘Het is raar en dit hebben we ook nog nooit meegeemaakt’, zegt Norman Vervat van de vereniging tegen RTV Noord.

■ PROVINCIES ONEENS OVER FINANCIËN VIJFHEERENLANDEN Ook al bestaat de gemeente Vijfheerenlanden nu al meer dan anderhalf jaar de administratie van de herindeling is nog niet helemaal afgerond, omdat de provincies Utrecht en Zuid-Holland er niet uitkomen. RTV Utrecht schrijft dat minister van Binnenlandse Zaken Kasja Ollongren nu moet beslissen hoe de verrekening moet zijn voor het deel van het Merwedekanaal dat door de herindeling onder Utrecht valt.

■ METERSGROTE MEERVALLEN VEROVEREN DE ACHTERHOEK *De Stentor* schrijft over een heuse ‘meervalplaag’ in de Achterhoek en sprak voorbijgangers die uit angst niet meer met hun hond of kleine kinderen langs de waterkant van de Oude IJssel durven te lopen. Volgens het waterschap is de soort toegenomen in de Oude IJssel omdat de waterkwaliteit de afgelopen jaren is verbeterd.

Zeeland neemt een extra maatregel voor taxi’s, naast het dragen van een mondkapje, afstand houden en niet reizen bij klachten.

NL

ANP

Twan Huys wil College Tour terug

► **HILVERSUM** Twan Huys wil *College Tour* terugbrengen op televisie. Huys presenteerde het programma, waarin grote namen uit allerlei vakgebieden zich ruim elf jaar lieten interviewen door studenten. Toen hij overstapte naar RTL, werd *College Tour* overgenomen door Matthijs van Nieuwkerk. Die stopte er na een seizoen mee. <

TIPS

tarief € 5,78 per regel; tekst wordt achterelkaar doorgezet; opgave via ndadvertenties.nl

VRAAG EN AANBOD

■ GOUD EN ZILVER GOUDKOERS SUPERHOOG ! T.k.gevr: (oude) gouden sieraden, gouden tientjes, Krugerranden e.a. gouden en zilv. munten, baartjes zilver en goud, muntverzamelingen etc. Kevelam Garderen 0577-461955 lid NVMH

advertentie

IforC Interim CIO & Advice B.V. Bovengenoemde rechtspersoon is ontbonden door het ontbreken van baten per 31 juli 2020. De rekening en verantwoording liggen ter inzage voor eenieder tot 30 september 2020 ten kantore van het Handelsregister van KVK postbus 2852 1000CW Amsterdam en ten kantore van IforC Interim CIO & Advice B.V., Middelweg 73a, 3956 TL Leersum.

LIMERICK

DICK VAN VEELEN, BENNEKOM

ATLETE HASSAN HEEFT GEEN DOEL MEER

'Kom Sifan', zegt iemand in Venne, 'je moet er misschien maar aan wennen. En relativeer: De Spelen? Niks meer, dan doelloos wat rondjes te rennen.'

Limerick bijdragen? achterop@nd.nl

IK EN MIJN HUIS

Tweeling

Onze tweeling is nu volwassen. Hij is een half uur eerder geboren dan zij en zij was vaak jaloers omdat haar broer ouder is. Nu woont zij in Australië en hij in Nederland. Omdat het tijdsverschil negen uur is, stuurt hij haar op de avond voor hun verjaardag een felicitatie. Zij reageert: 'Is het nu echt waar? Ben ik nu ouder dan jij?'

meedenken

Denk mee met de redactie via meedenken@nd.nl! Geef uw mening, ideeën, tips of breng ons in contact met uzelf en anderen om iets te vertellen over:

Gezocht: relaties-met-een-verhaal

Het Nederlands Dagblad begint in september met een serie interviews over relaties. Denk aan liefdesrelaties, mantelzorgrelaties, collegiale banden en broer-zusbindingen. Het gaat erom dat mensen samen iets hebben meegemaakt of een proces doormaakten waarover ze willen vertellen. Kent u relaties-met-een-verhaal? Of wil jij samen met jouw relatie vertellen over jullie band? Mail de redactie via meedenken@nd.nl.

Zo vier ik deze zomer mijn vakantie

Hoe vier jij vakantie in deze bijzondere zomer? Zoek je het water op of het bos, ga je naar een stad of blijf je thuis met een boek in je hangmat? Voor een serie in het Nederlands Dagblad maken journalist Harmke Zonnebeld en fotograaf Niek Stam portretjes van de vakantiedagen van lezers. Lijkt het je leuk mee te doen? Mail dan naar harmkezonnebeld@gmail.com.

Dierbare foto

Dierbare foto's, ze vertellen verhalen en herbergen herinneringen: geliefden, een vervlogen jeugd of een favoriete plek. In de rubriek 'Dierbare Foto' staat iedere week een persoonlijk verhaal gebaseerd op een dierbare foto centraal. Wilt u ook uw foto met bijbehorend verhaal delen? Mail dan naar meedenken@nd.nl.

Autobiografie

Goede herinneringen aan dat eerste Eendje, die dikke Amerikaanse wagen, of hebt u juist een (hopelijk goed afgelopen) avontuur in het buitenland met uw auto beleefd? In de serie 'Autobiografie' vertellen mensen over de auto's waarmee ze gereden hebben. Wil je hier ook over vertellen, stuur dan een mailtje naar meedenken@nd.nl.

Stilgezet/
Efeziërs 4:8

Er is genoeg

Daarom staat er: 'Toen hij opsteeg naar omhoog, voerde hij gevangenen mee en schonk hij gaven aan de mensen.'

Een land is jarenlang onderdrukt en leeggeroofd. Op elke boerderij missen ze vee en gereedschappen, in elk huis de extra kleren en de voorraadpotten. En denk je dan in dat een dappere generaal die vijand verslaat. Grondig verslaat. En dat hij dan in een triomftocht door het hele land trekt. In zijn stoet lopen die gehate uitbuiters mee, stevig geketend en machteloos. Daarachter volgen karren, afgeladen vol met buit. En kijk daar, al dat gestolen veel! Onderweg wordt er steeds uitgedeeld. Iedereen krijgt wat: de één een hamer en een bijl, de ander een koppel schapen, een volgende een goede mantel. En alsjeblieft, nog een grote zak meel erbij, er is genoeg. Wat een gelach en een vreugde! Zo deelt Christus ook uit, zegt Paulus. Hou je hand maar op, er is genoeg.

● ● ● vastgoed

MACHTELD MEERKERK nd.nl/varia BEELD MAKELAARDIJ ONS WOONEILAND

Van tramstation tot luxe woning met een sauna

Op huizenverkoopsite Funda speuren we naar de meest excentrieke panden. Vandaag: een luxe woning in een voormalige watertoren en tramstation.

■ Wie wonen hier?

Mensen met interesse in de historie van het pand: ze hebben negen oude foto's uitgesteld in de keuken, waarop het verleden van het pand te zien is. Ze komen liever niet met hun naam in de krant, aldus makelaar Nadja Blom van Ons Wooneiland.

■ Wat maakt het pand excentriek?

Met kop en schouders, met nok en pannen, steekt deze woning uit boven de andere woningen in de omgeving. Het is gebouwd als watertoren. Later was het geen watertoren meer, maar een tramstation: 'Halte Burgh'. En op dit moment is het een luxe woning met vier verdiepingen en een opvallende uitstraling.

■ Waarom zou je hier willen wonen?

Omdat het een prachtig, groot huis is. De kamers zijn allemaal groot en licht, met veel ramen. Er is een ideale en luxe woonkeuken en er zijn vier slaapkamers en twee badkamers. Vooral de verdieping met de ouderslaapkamer is bijzonder. Daar is niet alleen een eigen inloopbadkamer, maar ook een ruime sauna. Bij het huis hoort een dubbele garage met vliering. De eigen tuin is besloten, daar heb je dus veel privacy. Het huis ligt ook centraal in Burgh, niet alleen op loopafstand van winkels, scholen en sportvelden, maar ook dicht bij de Zeepeduinen.

■ Waarom is het dan nog niet verkocht?

Inmiddels is het verkocht onder

voorbehoud. Dat is dus relatief snel gegaan voor een woning met een vraagprijs tussen de zeven en de acht ton. Het stond ongeveer twee maanden te koop.

■ Lekker tuintje erbij?

Heerlijk ruim en goed onderhouden! Makelaardij Ons Wooneiland schrijft erover: 'Een robuuste opstelling van glazen windschermen herinnert op moderne wijze aan de historie van deze plek, toen het nog een watertoren en later tramstation was. Een deel van het straatwerk dateert ook nog van deze tijd. Achter in de tuin staat een prachtig, teakhouten tuin-

huis waar een heerlijke, rustige zitplek is gecreëerd voor als u zich even wilt terugtrekken. Met een robuuste houtkachel is het hier zeker aangenaam vertoeven.'

■ Moet er nog geklust worden?

Op het eerste gezicht lijkt dat erg mee te vallen, de woning komt goed onderhouden over.

■ Mooi makelaarsproza in de advertentie?

Over de woonkamer: 'De moderne, comfortabele afwerkingen en nostalgische elementen als de vloer, plafondbalken en luiken zijn hier ver-

weven tot een perfecte mix van stijlvolle sfeer en gezelligheid.'

■ Nog wat leuks over de omgeving ontdekt?

Waar is de tramlijn op Schouwen-Duiveland gebleven? Google leert dat het om de tramlijn tussen Zijpe en Burgh ging, die bestond sinds 1900. Dit was dus de eindhalte. Het was een RTM tramlijn: van de Rotterdamse Tramweg Maatschappij. De tramlijn leed veel schade tijdens de Tweede Wereldoorlog. Aan het eind van de jaren veertig reed de tram weer, maar na de Watersnoodramp van 1953 is hij opgeheven. <

GEGEVENS

- ▶ ADRES Burghseweg 69, Burgh-Haamstede
- ▶ TYPE HUIS vrijstaande woning
- ▶ BOUWJAAR 1910
- ▶ VRAAGPRIJS € 769.000
- ▶ TE KOOP SINDS twee maanden
- ▶ BIJZONDERHEID dubbele garage
- ▶ ADVERTENTIE BEKIJKEN? nd.nl/burghseweg